

Uredništvo in upravnništvo:

Maribor, Koroške ulice 5.

„STRAŽA“

izhaja v ponedeljek, sredo in petek
popoldne.

Rokopisi se ne vračajo.

Z uredništvom se more govoriti
vsak dan od 11.—12. ure dopold.

Telefon št. 113.

Naročnina listu:

Celo leto 12 K
Pol leta 6 K
Četrt leta 3 K
Mesečno 1 K

Posamezne številke 10 v.

Zunaj Avstrije celo leto 17 K.

Inserati ali oznanila

se računijo s 15 vin. od 6redne
petitvrste; pri večkratnih ozna-
nilih velik popust.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Št. 40.

Maribor, dne 2. marca 1909.

Letnik I.

Zveza Plojevcev in liberalcev.

Dunajski „Vaterland“, s katerim imajo voditelji Plojevcev osebne zveze, prinaša naslednji brzojav z dne 30. marca:

„Slovenski naprednjaki in slovenski konzervativci (tako se imenujejo Plojevci sami nasproti nemškimi krščanskim strankam; opom. uredništva.) so sklenili, da se bodo brez kake zaveznosti pri bodočih deželnozborskih volitvah medsebojno podpirali proti katoliško-narodni stranki. (Tako imenujejo Kmečko zvezo; op. uredništva.) Kandidatje se bodo postavili še pred Velikonočjo.“

Kar smo prorokovali, se je torej tudi zgodilo! Zgornji brzojav kaže, da je zveza sklenjena zares hofratski, po predpisih visoke politike. Stranki se bodo podpirali, toda brez zaveznosti! Ljudstvu se bo reklo, saj se nismo nič zvezali, toda voditelji bodo svoje volilce vodili tako, da se bosta stranki podpirali.

Somišljenike opozarjamo opetovano na težak boj, ki se nam obeta. Treba bo naporega dela!

Pozor na volilne imenike!

Volilni imeniki so po nekaterih občinah že razpoloženi. Neobhodno potrebno je, da se volilni imeniki od naših pristašev pregledajo. Kaj pomaga pozneje agitacija, ako pristašev sploh ni v volilnem imeniku. Moramo reči, da se ravno z naše strani v tem pogledu hudo in mnogokrat greši. Z malomarnostjo proč! Pri sedanjih volitvah, ko bomo stali štirim strankam nasproti, je treba vse sile napeti in povsod biti pozorni. Še enkrat torej, preglejte vendar volilne imenike!

Vsak župan ima dvojni volilni imenik. Jeden vsebuje volilce splošne skupine, drugi volilce skupine kmečkih občin. Volilni imeniki se smejo prepisati v polnem obsegu! To odločno poudarjamo, ker v tem oziru vladajo po nekod kriva naziranja. Volilni imeniki morajo biti pri županstvu skozi 14 dni na vpogled!

PODLISTEK.

Francozi na Slovenskem.

Spisal F. Jez.
(Konec.)

Ljudstvo je bilo treba rešiti tudi žalostnih gospodarskih razmer. Ustavil je plačevanje vojne kontribucije; pri avstrijski vladi je izposloval, da se je 1200 volov carine prosto uvozilo v naše kraje, kjer je ljudstvo občutilo pomanjkanje živine, katero so Francozi poprej pri iztirjevanju vojne kontribucije kaj radi zarubili. Kmet je v francoskem času zadihal prosteje.

Povsod so odpravili graščinska ali patrimonialna sodišča, kmet je bil svoboden in pred sodiščem enak svojemu gospodu. Vzorna francoska sodišča so bila nagla, ostra, a pravična, in so se priljubila ljudstvu. Zemljiški davek se je znižal, pravično odmeril in pravično pobiral. Kmetom se je odpisala 1 petina vseh desetinskih in urbarijalnih dolgov; kar je še preostalo robote, so se lahko odkupili od nje.

Zelo je skrbel Marmont tudi za obrt in trgovino. Vsed svobodne konkurence se je cena blagu znižala; najpotrebnejšim živilom se je določila primerena cena. Francozi so po naših in hrvaških krajih sezidali mnogo dobrih cest in mostov, uvedli redno večkratno tedensko pošto z vsemi večjimi kraji. Da bi povzdignil gospodarsko stanje in promet naših provinc, je Marmont izdal nov carinski tarif.

Blago, ki se uvaža v naše pokrajine, naj plača visoko carino, kar bo dalo mnogo dohodkov; vendar pa naj ta carina ne bo tako visoka, da bi se vsled njene višine začelo tihotapstvo. Blago, ki gre skozi naše kraje v druge dežele, naj plača večjo pre-

Splošna skupina.

V tej skupini ima volilno pravico vsak moški a) ki ne voli v kaki drugi skupini; b) ki je bil 24 let star na dan razpisa volitev; c) ki je avstrijski državljan; d) ki je na dan razpisa volitev eno polno leto stanoval v eni občini.

Kdor torej voli v skupini mest ali v skupini kmečkih občin, ne sme voliti v splošni kuriji. Volitve so bile razpisane dne 28. febr. To je potrebno vedeti, da se preračuni, ali že kdo stanuje eno leto v občini.

Splošna skupina voli že dne 7. maja!

Skupina kmečkih občin.

V tej skupini ima volilno pravico vsak moški občan:

a) ki je na dan razpisa volitev 23 let star; b) ki je avstrijski državljan; c) ki je vsaj eno leto sem plačal 10 K direktnega deželnega davka.

Tudi osebna dohodnina je seveda direkten deželni davek, a se vračuni samo, ako se je osebno dohodninski davek, ki je bil predpisan za leto pred razpisom volitev (torej za leto 1908), v istini plačal. Vračuni pa se ne celi osebno-dohodninski davek, ampak samo polovica predpisanega davka.

Vzemimo primer! Kmet Alojz Puntar je 1. 1908 plačal 6 K zemljiškega in hišnorazrednega davka ter 8 K osebno-dohodninskega davka. Puntar je torej volilec!

Ali drug primer! Strojevodja Bogomir Vuk ima predpisanega 20 K osebno-dohodninskega davka in je leta 1908 svojo osebno dohodnino v istini odrajal. Bogomir (Vuk je volilec!

Skupina mest in trgov.

Naša stranka v skupini slovenskih trgov na vsak način in brezpogojno postavi svojega kandidata. Istotako tudi števrne kandidate v drugih mestnih volilnih okrajih.

Pogoji za volilno pravico so isti kakor v skupini kmečkih občin.

Reklamacije.

Za svojo lastno osebo sme vsakdo reklamirati volilno pravico, ako ni vpisan v volilni imenik.

hodno carino, pa zopet ne previsoko, da si ne bi vsled tega ne izbralo kake druge poti. Bombaž iz vzhodnih krajev je smel v francoske dežele samo skozi Ilirijo; istotako je imela ilirska obrt prednost pred francosko in italijansko.

Maršal Marmont je mnogo potoval po deželi, na lastne oči je spoznaval potrebe, ljudomilo je občeval z ljudstvom in tako vdihnil v ljudstvo veselje do dela in zaupanje do nove vlade, ki se je resnično trudila, da pomaga novim deželam na noge.

Maršalu ni bilo usojeno, da sam izvede organizacijo novih pokrajin; njegove zmožnosti je potreboval Napoleon tudi drugod in tako je odšel Marmont 26. aprila leta 1811 v Španijo. V naših krajih je zapustil najlepše spomine, pa tudi hvaležnost ljudstva mu je sledila na novo pot.

Njegov naslednik je bil grof Bertrand, plemenit kakor njegov prednik. Nadaljeval je v Marmontovem smislu organiziranje novih pokrajin. Razdelil jih je na okrožja (districtes), okrajna glavarstva (cantons) in občine (arrondissements — arondisma).

Uradni jezik je bil francoski, v kratkem času so maires (župani) zadnje gorske občine dopisovali francosko. Francozi so se v naših krajih zelo dobro počutili, pravili so, da vlada med značajema obeh narodov velika sorodnost. Ljudstvo se je pa tudi vedno bolj sporazumevalo z novo vlado.

Zamerili pa so se našemu ljudstvu s svojo cerkveno politiko. Pregnali so mnogo redovnikov, odpravili večino praznikov in pridržali samo: Novo leto kot narodni praznik, Božič, Velikonoč, Marijino Vnebovzetje in Vse svetnike. Francoska vlada je plačevala samo župnike; kaplane in pomožne duhovnike so morale vzdrževati občine same. Uvedli so tudi francoski koledar in civilni zakon. Poročiti te je moral župan, še le potem te je smel — pa tudi moral

Reklamirati glede drugih oseb, ki so neopravičeno vpisane, oziroma izpuščene, smejo samo osebe, ki so že v volilnem imeniku za isto skupino vpisane.

Za vsako osebo, ki se reklamira, je treba vložiti posebno reklamacijo. Vsaki reklamaciji, ki zahteva vpis kake osebe, je treba priložiti dokazila, n. pr. da je reklamiranec star 24 let (rojstni list), da je davkoplačevalec itd. Vsa dokazila so prosta kolektivne. Če se oseba reklamira ven iz imenika, seveda ni treba dokazil.

Reklamacije mora župan v teku 3 dni vposlati glavarstvu. Proti glavarstvenemu odloku je dovoljen priziv v teku 3 dni na namestništvo.

Vzorec za reklamacije.

Podajamo dva vzorca za reklamiranje: a) za osebo, ki jo hočemo imeti v volilnem imeniku; b) za osebo, ki ne spada v imenik.

a) Županstvu v Orehovi vasi.
Jaz Alojzij Mlinarič, star 25 let, rojen v Orehovi vasi, ter tudi tje pristojen, bivam v tej občini 25 let. V dokaz so priloženi: a) rojstni list; b) domovinski list. Reklamiram torej svojo volilno pravico za splošno kurijo v deželni zbor. Orehova vas, dne 4. aprila 1909. Alojzij Mlinarič.

b) Županstvu v Slomu!
V volilni imenik občine Slom je vpisan za volitev v skupini kmečkih občin tudi Janez Bulavec, majhen posestnik v Slomu štev. 5. Ker pa ne plačujem davka v predpisani visočini, prosim, da se izbriše iz volilnega imenika. Slom, dne 12. aprila 1909.

Vzorec za priziv.

C. kr. okrajno glavarstvo v Ljutomeru.
S tamošnjim odlokom z dne 16. aprila t. l. se mi pritožbi, da se me naj vpiše v volilni imenik šentjurske občine za deželnozborsko volitev ni ugodilo. Proti temu klagam

priziv
na c. kr. namestnijo v Gradcu in se sklicujem zopet na dejstva, kakor sem jih navedel v svoji pritožbi na tamošnje c. kr. okrajno glavarstvo.

Prosim, da se ta priziv predloži c. kr. namestniji v Gradcu, ki naj blagovoli mojemu prizivu ugoditi.

Anton Počivalnik.

Opomba: Priziv se lahko pri c. kr. okrajnem glavarstvu poda tudi ustno na zapisnik.

— še župnik. Gorje pa duhovniku, ki bi te poročil, predno te je župan. Ljudstvo to ni bilo prav, pa ni pomagal nič; uklonilo se pa ni ljudstvo prepovedi praznikov in jih je vseeno nemoteno praznovalo.

Mnogo zaslug si je pridobil maršal Marmont za gospodarsko moč naših dežel, a še enega velikega dela ne smemo pozabiti, namreč: skrb za duševno izobrazbo slovenskega naroda.

V nasprotju s prejšnjimi državniki je uveljavil edino pravo načelo: vsak narod se izobrazuj v materinem jeziku. V vsaki občini bodi ljudska šola (ecole primaire — ekol primer) s slovenskim učnim jezikom, v vsakem glavarstvu šola za deklice, nove slovenske in hrvaške pokrajine naj imajo po večjih krajih srednje šole, v katerih je tudi slovenščina imela svoje pravice. Na Slovenskem v naslednjih krajih: v Ljubljani, Novem mestu, Kranju, Beljaku, Postojni, Gorici, Trzinu, Trstu in v Kopru. V Ljubljani in Zadru sta bila liceja (sedanji 7. in 8. gimn. razred) preustrojena kot centralni šoli, na katerih so se poučevali predmeti sedanjih vseučilišč in tehnik. 15. novembra 1810 se je otvorila ta univerza v Ljubljani, leto pozneje ji je dal grof Bertrand naslov: Akademija. Imela je bogoslovno, pravno, modroslovno in medicinsko fakulteto. Pred 100 leti so nam dali Francozi univerzo, v Avstriji jo pa sedaj zastopj čakamo.

V tistih časih je pri evropskih narodih cvetela romantika, to je ljubezen in zanimanje za narodno zgodovino, narodne pesmi, šege in navade. Tudi med Slovenci je živelo več mož, ki so preiskavali slovensko zgodovino in pisali slovenske knjige, da bi se ljudstvo izobrazilo in narodno prebudilo.

Med temi delavci je bil prvi slovenski pesnik Valentin Vodnik. Videl je, kako je nova francoska vlada zavzeta za blagor ljudstva, da pripozna in pa

Somišljeniki!

Glavno delo te dni je, da si prepišite in pregledate volilni imenik ter opravite reklamacijsko delo! Če naši somišljeniki tega nočejo, potem bi bilo boljše, da kratkoma pustimo sploh vse delo ob volitvah. Samo največji napor od naše strani nam more zagotoviti zmago proti štirim strankam, ki se bodo besno borile zoper nas.

Prosimo torej svoje somišljenike nujno, da se pobrigajo za volilne imenike!

Srbija.**Srbska nota.**

Srbski poslanik na Dunaju, Simić, je v sredo izročil zunanjemu ministru baronu Aehrenthalu noto sledeče vsebine:

Srbija prizna, da vsled aneksije Bosne in Hercegovine ni bila oškodovana in zato tudi ne bo nasprotovala temu, kar sklenejo velevladi glede člena 25 berlinske pogodbe. Srbija se zaveže, da ne bo več vstrajala pri svojem protestu radi aneksije, da bo izpremenila svojo politiko napram Avstro-Ogrski in v bodoče ž njo živela v prijateljskih odnosih. Z ozirom na to, in ker je tudi Avstro-Ogrska zagotovila svojo miroljubnost, bo Srbija znižala svoje vojaštvo na število, kakor je bilo spomladi 1903. Razorožila in razpustila bo čete prostovoljcev in druge čete ter ne bo dopustila, da bi se v deželi sestavljale kake nove čete.

Srbska kriza rešena.

Kakor se od merodajnih strani poroča, je bila srbska nota, ki jo je izročil poslanik Simić, prijazno in s zadovoljstvom sprejeta. Naš belgrajski poslanik grof Forgach je včeraj izročil srbskemu zunanjemu ministru dr. Milovanoviču odgovor avstrijskega zunanjega ministrstva. Srbska kriza je rešena.

Velevladi srbski vladi.

Srbska skupščina je imela v sredo nad dve uri dolgo tajno posvetovanje, na kar je bila odprta javna seja, v kateri je minister dr. Milovanović prečital noto, katero so izročile velevladi srbski vladi. Poslanci so noto s popolnim molkom poslušali in seja je bila takoj nato zaključena. Nota ima sledečo vsebino:

Poslaniki Angleske, Rusije, Nemčije, Francije in Italije pozivljajo kar najodločneje srbsko vlado, da izroči avstrijski vladi noto take vsebine, kakor jo priporočajo velevladi. Srbski vladi ni potreba drugega, kakor da prepiše to noto in jo kar najhitreje odpošlje Avstro-Ogrski. (Tu sledi nota, katero prinašamo na drugem mestu.) V tem ko poslaniki predstojajo v imenu svojih vlad poročajo, so pooblašeni, srbski vladi naznaniti, da je avstrijski zunanji minister izjavil, da Avstro-Ogrska ne bo izvajala nikakega pritiska in tudi ne bo ovirala normalnega razvoja srbske obrambe. Avstrija nikakor ne namerava Srbije napasti, če se ta razoroži in tudi nima namena, da bi se dotaknila srbske neodvisnosti, prostega razvitka in pa integritete njenega ozemlja.

Dinastijsko vprašanje.

Belgrad, 1. aprila. Iz najbolj zanesljivega vira se poroča, da se je kralj Peter izrazil proti ruskemu in angleškemu poslaniku, da se namerava za se in za celo rodbino Karagjorgjevičev odpovedati. Kralj zahteva 250.000 frankov letne apanaže.

spoštuje pravice našega naroda v šoli, vesel je bil tega, ker mu je bilo vse to porok boljših dni. Zapel je veličastno pesem „Ilirija oživljena.“ Ilirijo je oživil Napoleon. Vodnik poje:

Napoleon reče:

„Ilirija vstan!“

Vstaja, izdiha:

„Kdo kliče na dan?“

Čudi se Ilirija (slovenska in hrvaška zemlja), da jo ta vitez budi in polna zaupanja pravi, da se godi čudo:

„Duh stopa v Slovence

Napoleonov,

En zarod poganja,

Preroben, ves nov.“

In res, zlasti v omikanejših slovenskih možeh se je utrjevala ljubezen do naroda, s pridnim delom in neupogljivo vstrajnostjo so probujali in klicali narod k novemu življenju. V ravno pravem času so prišli Francozi k nam. Pred njihovim prihodom je vladala pod avstrijsko vlado germanizacija. Jožef II. jo je začel z namenom, da bi bilo v Avstriji vse samo nemško. Germanizacija bi dosegla svoj namen, da ni bilo mož, kakor: Kumerdej, Japelj, Ravnikar, Kopitar, baron Zojs in Vodnik. Francoska vlada je v tem oziru najbolj pridnega Vodnika podpirala.

Kratka je bila francoska vlada na Slovenskem, trajala je samo 4 leta.

Nemirni, časti in držav željan duh Napoleonov je hotel še podjarmiti Rusijo. Velikanska armada, sestavljena iz vseh evropskih narodov se je pomikala leta 1812 proti Rusiji. Tu jih je čakala smrt. Snežene ruske poljane so pokrile k večnemu spanju te neštene tisoče in mnogo slovenskih sinov je našlo tam gori svoj ledeni grob.

Narodi v Evropi so se vzbudili in so vstali proti Napoleonu; Avstrija in Angleška in Rusija so se

Belgrad, 1. aprila. Vsled propada veliko-srbske propagande, katere središče je bil konak, so tla dinastiji Karagjorgjevičev omajana. Odpoved kralja ni daleč. Kralj se je že del časa čutil čisto užaljenega in osamljenega, ker se ga ni hotelo sprejeti na raznih evropskih dvorih. Že pred nekaj meseci je izrazil namero, da se bo odpovedal, toda vsled nastopa prestolonaslednika Jurija in boleznj prince Aleksandra je to namero opustil. Radi dogodkov zadnjega časa in radi stališča političnih strankin voditeljev je prišel do prepričanja, da je v narodnem interesu, da se odpove. Tega naziranja so tudi velevladi, posebno Rusija in Angleška, ki so za to, da se izvrši izprememba na prestolu. Pred nekaj dnevi se je kralj Peter proti angleškemu poslaniku Whiteheadu in ruskemu poslaniku Sergejevu izjavil, da je pripravljen se odpovedati srbskemu prestolu, ako se mu zagotovi letna renta 250.000 frankov in nakupi neko posestvo v Švici. To letno rento mu mora priznati velika skupščina in za gotovo izplačilo naj jamčita Angleška in Rusija. Angleška se pa proti temu in pravi, da je apanaža za kralja Petra stvar Rusije. Tudi velika skupščina bi se težko odločila za to. Velevladi so se zjedini v tem, da sprememba na srbskem prestolu nikakor ne sme biti vzrok za nevarnost evropskega miru. Zato se pa morajo velevladi zjediniti tudi v tem, da ne sme noben član kake večje evropske dinastije zasesti srbskega prestola in da ne bo noben knez kake balkanske dinastije priznan za srbskega kralja. Proklamiranje Srbske za republiko, kar želijo med drugimi posebno socialdemokratje, velevladi ne bodo pripustile. Priporočila se pa bosta srbskim politikom za kandidata za prestol princ Valdemar danski in drugi sin sedanega švedskega kralja, princ Karol Viljem, ki je poročen z rusko veliko kneginjo Marijo Pavlovno.

Tajna seja skupštine.

Belgrad, 1. aprila. O izidu včerajšnje tajne seje skupštine se iz poslaniških krogih izve sledeče: Seja je bila deloma jako burna. Radikalci so bridko očitali vladi, da jih o pravem stanju Rusije in Anglije v aneksijskem vprašanju ni pravočasno in po resnici obvestila, in da je pred vsem njena krivda, da je dežela pred vsem svetom ponižana. Nič manjša krivda ne zadene kralja in bivšega prestolonaslednika, ki sta sokriva na sedanjem uničenem položaju Srbije. V tem trenutku, ko se je Srbija na Dunaju že oficijelno umaknila, nima nobenega praktičnega pomena, ostajati pri prejšnjem sklepu skupštine. Vsi napor in stremeljenaj za zboljšanje položaja Srbije morajo ostati prihranjeni bodočnosti. Ministra Milovanović in Novaković sta opetovanj posegla v debato in povdarjala, da bi ob sedanjem stališču zastopnikov velevladi bilo za deželo usodno, ako bi bili hoteli ostati pri svojih zahtevah. Oba ministra sta dala natančna pojasnila o demarši, kakor tudi zapupna pojasnila o zagotovitvah, ki jih je vlada dobila od ruskih zastopnikov. Skupščina je končno odobrila postopanje vlade in nato se je otvorila javna seja, o kateri smo že poročali.

Sprememba v ministrstvu.

Belgrad, 1. aprila. Pašić je naznanil svoji staroradikalni stranki, da v par dneh Milovanovičev ministrstvo demisionira. Na vlado pride čisto staroradikalni kabinet in bo kralj sestavo novega ministrstva skoro gotovo poveril Pašiću.

Širite „Stražo“

pridružile. Napoleon je rabil vojakov in denarja. Novi glavni guverner Janot je neusmiljeno drl ljudstvo. Grozni vojni časi so se zopet obetali našemu ljudstvu.

V bitki pri Lipskem (Leipzig) pa je zašla Napoleonova zvezda. Avstrijski vojaki so prodirali proti slovenskim deželam, ljudstvo, razburjeno vsled zadnjega neusmiljenega iztirjevanja, se je pridružilo avstrijskim četam. Francozi so v jeseni leta 1813 zapustili našo zemljo. Slovenske in hrvaške dežele so se zopet združile z Avstrijo.

Pregledali smo v glavnih obrisih francosko vlado na Slovenskem. Hvaležni smo Francozom zlasti za njihovo podporo našim probuditeljem in za upoštevanje slovenskega jezika. Francozi so pa deloma uresničili naš sedanji politični cilj: združili so večino slovenskih in hrvaških dežel v eno jugoslovansko celoto: Ilirijo.

Nehote se pri tej priliki vprašamo, kaj bi bilo s Slovenci, ako bi Francozi še nadalje gospodarili v naših krajih.

Pravilen bo najbrže sledeči odgovor: Pol milijona koroških in štajerskih Slovencev, ki bi ostali pod Avstrijo, bi germanizacija veliko lažje zatrla. Kranjskim in primorskim Slovincem pa bi najbrže francoska vlada ne priznala vseh narodnih pravic.

Kakor Avstrija potrebuje nas, tako potrebujemo Slovenci Avstrijo.

Veliki češki zgodovinar Palacky je rekel: Če bi ne bilo Avstrije, bi jo morali ustanoviti!

Edino v pretežno slovanski Avstriji upamo doseči popolno narodno avtonomijo in uresničiti celotno, kar so Francozi le deloma izvršili, namreč:

Združiti slovenski in hrvaški narod v samostojno jugoslovansko državo pod okriljem habsburške vladarske rodbine.

Pismo iz Belgrada.

Belgrad, 31. marca.

Prestolonasledniško vprašanje je sedaj končno oficijelno rešeno in princ Jurij se bo v najkrajšem času podal na vseučilišče v Cambridge, da bo tam dovršil svoje študije. Sedanji prestolonaslednik Aleksander bo tudi zapustil Belgrad in šel v Peterburg, kjer ga bodo nadalje vzgajali.

Četudi današnji barometer kaže absolutno na mir, vendar se v notranji Srbiji ljudstvo še vedno oborožuje in večina belgrajskih častnikov je na tajnem sestanku sklenila, da gre ali v vojsko ali pa odloži svoje šarže. Splošno se želi vojska in nihče ni prav zadovoljen z mirnim koncem avstro-srbskega spora.

Prav tako misli tudi odbor za narodno obrambo in umetno ter sistematično na vojsko nahujskano ljudstvo po deželi. Del javnega mnenja se obrača direktno proti vladi in prav nič se ne bo čuditi, če bo Belgrad in vsa Srbija v kratkem pozorišče hudih notranjih nemirov.

Na tisoče prostovoljcev se je zbralo v legije in ti bojaželjni prostovoljci so sedaj ob vojsko. Kakor razmere kažejo, bi ne bilo prav nič čudnega, če bi se ti prostovoljci, ki so po številu precej močni, združili v čete in samostojno pričeli nastopati proti Avstriji.

Tudi ni izključeno, da pride do revolucije. Vpoštevanja vredna je posebno 3600 mož broječa takozvana „mrtvaška legija“, na čelo katere se je postavil svoječasno bivši prestolonaslednik Jurij. Najvišje narodno navdušenje je prevzelo to legijo, in čuditi se je samo, da se v njej ne pojavi javno nobena simpatija za prince Jurija.

Narodno navdušenje se je polastilo tudi srbskih dam in obstoje v Belgradu, Nišu, Kragujevacu in Pasarovicu damske legije z več nego tisoč članicami. Če „mrtvaški legiji“ je pristopilo nad dvesto gospej in gospodičen iz najuglednejših belgrajskih družin.

Da, resnica je! Ogenj vojnega navdušenja se je toliko časa umetno gojil, da se sedaj, ko na zunaj ni nikake nevarnosti več, prav lahko pripeti, da bodo plameni segli v notranjost Srbije in z elementarno silo obvladali celo deželo. Netiva se je nabralo več kot dovolj. Gorje, če pride do eksplozije! Da po demarši velevladi sklenjenega miru z Avstrijo ni sklenil srbski narod, to pričajo članki srbskega časopisja, ki še vedno hujskajo proti Avstriji in napadajo miroljubnega avstrijskega cesarja. Čuje se tudi, da nabira bivši prestolonaslednik Jurij prostovoljce okoli sebe, da bo z njimi udaril v Avstrijo. Vendar časopisje napada tudi njega.

Splošno mnenje je v Belgradu sledeče: Če tudi pride sedaj do miru z Avstrijo, vendar ta mir ne bo dolgotrajen.

Veleizdajniški proces.

Zasliši se 27 letni trgovec in posestnik v Dvoru Peter Bekić, ki je član srbske samostalne stranke. Obtožnice ni umel. Študiral je na Ogrskem ter se učil v ogrskih šolah, da so v Bosni in na Hrvaškem Srbi.

„Očita se nam, da smo razširjali srbstvo. Kaj naj pomenja to? Jaz sem Srb in pa hrvaški državljan. Čudno je le to, da stojimo sami taki pred sodiščem, ki smo na stališču jedinstva med Hrvati in Srbi.“

Predsednik razburjeno: „O tem ne dovolim govoriti!“

Obtoženec: „Zakaj pa ne tožite bivšega bana Khuena radi veleizdaje?“ Saj je on dovoljeval srbske zastave, grbe, pisma in vse tiste pojave, ki se danes dokazujejo kot veleizdaja!“

Predsednik: „Tedad se še ni vedelo, kaj da se namerava s temi pojavi.“

Predsednik je predložil razne srajce, telesne tobačnice, čutare, okrašene z srbskim grbom. Izkazalo pa se je, da so bili ti grbi narejeni od hrvaških učenk obrtne šole in oni na tobačnicah in čutarah pa od kaznjencev v kraljevi hrvaški kaznilnici v Lepoglavi. Dalje je bil prečitani zapisnik hišne preiskave pri tožencu. Med drugim se omenjajo tudi razni napisi, ki so jih našli na stenah obtoženčeve hiše, n. pr.: „V sili se spozna junake“; „Snujte šole in delajte!“ itd., sami hrvaški narodni pregovori in gesla.

Obtoženec: „No torej, to je tista velika revolucija.“ (Hrupna veselost.) Nato so sledila še splošna vprašanja o Sokolu, cirilici, srbskih zastavah itd.

Obtožencu se je med drugim tudi očitalo, da je hotel v Dvoru ustanoviti konfesionalno šolo.

Obtoženec: „To se more zgoditi le tukaj, da se radi ene šole pride na obtožno klop. Hoteli smo imeti v Dvoru še eno šolo, ker je bila prepotrebna. Vlada je tudi privolila v to. Da bi pa ohranili občini stroške, smo hoteli konfesionalno šolo, ki bi se sezidala iz cerkvenega fonda.“

Na daljna vprašanja je izjavil Bekić: „Da, Srb sem skozi in skozi, če je pa to veleizdaja, biti Srb, potem nas pa kar vse pobesite. Ali potem je pa v deželi 700.000 veleizdajalcev.“

Državni pravdnik Acourt: „Žalostno bi bilo, ako bi bili vsi Srbi taki kakor vi.“

Na razna vprašanja tožantov je obtoženec odgovoril, čim je prišla v Dvor slika srbskega svetnika Dušana Silnega, obdana z različnimi srbskimi grbi.

med katerimi se nahaja tudi grb Hrvaškega kraljevstva, takoj izjavil, da je slika šovinistična. Sicer je pa bila slika slikana na Dunaju in je on ni naročil. Na vprašanje državnega pravdnika Accurtija je izjavil, da je bil vzgojen kot Srb in Srb tudi ostane. Za to je meročajna zavest, ne pa okolnost, ali so se Srbi pred 300 leti imenovali Srbi ali kako drugače.

Državni pravdnik: „Vi ste me vprašali, zakaj nisem tožil hrvaške učiteljice v Dvoru radi veleizdaje, ker je uvezla tisti srbski grb v srajco? No, zato ne, ker ni vezla grba z veleizdajniškim namenom in ne v veleizdajniške namene!“

Obtoženec: „Tudi o nas ne morete trditi tega.“

Državni pravdnik: „Jaz vam lahko dokazem veleizdajo.“

Bekič je opozarjal nadalje, da na Češkem obstoje češka in nemška društva jedro poleg drugega, ne da bi komu prihajalo na misel, da bi videl v tem kake veleizdajniške tendence.

Državni pravdnik: „Oni tam pa nimajo nikaškega Belgrada in nikakega Karagorgjeviča.“

Toženec (razburjen): „Pridite vendar z dokazi za to. Na tem temelji vsa obtožba. Kje pa imate dokaze za taka obdolženja?“

Predsednik je grajal ton obtožencev.

Bekič je izjavil, da je umevno, ako je on in vsi Srbi sploh razburjeni. To pa je sad obtožnice, v kateri se zanika vse, kar je srbskega.

Po nekaterih vprašanjih branitelja je bil pozvan 27 letni absolviran jurist Zivkovič. Obtoženec se smatra nekrivim. Pojasnil je natančneje organizacijo srbske samostalne stranke in svoje delovanje kot član stranke, ter oporekal ekzistenci kakega veleizdajniškega gibanja. Po nekaterih vprašanjih o Nastiču, na katera je obtoženec odrekal vsaki odgovor, dokler ne bo Nastič zaslišan je bila razprava odgodena.

Tatinska družba.

Na marsikaj smo navajeni, odkar se moramo zadnji dve leti bojevati tudi na Štajerskem z organizirano liberalno družbo. Navajeni smo, da se pri spoštovanih nasprotnikih zavija, sumniči, obrekuje, laže, krađe čast in dobro ime, na vse to smo navajeni. A da se nam od nasprotnikov krađe tudi imetje, in se taka tatvina pri njih ne obsoja, ampak brezstidno razglasa in molče slavi kot strankarski junaški čin, tako nizko dosedaj niti mi nismo sodili liberalcev. Toda varali smo se!

„Narodni Dnevnik“ z dne 1. aprila priobčuje zaupno zasebno pismo dr. Benkoviča na dr. Korošca, katero je moglo biti edino le ukradeni, kajti samo-umevno je, da dr. Korošec ne bo dajal sprejetih pism liberalni stranki na razpolago.

Ko je uredništvo „N. D.“ to ukradeni pismo sprejelo, bila bi dolžnost, ki jo zahteva navadna poštenost, da tatu takoj naznani državnemu pravdniku, pismo pa vrne. Vendar to se ni zgodilo! Visokoposlušeno uredništvo „N. D.“ je ta tatinski čin ravnodušno vzelo na znanje in se celo ni zastidilo, da je ukradeni pismo priobčilo v predalih svojega lista.

S tem je odobrilo tatvino! Še več! Čut časti in poštenosti je v liberalni stranki celo tako globoko padel, da stranka mirno gleda tako nečastno počenje. Za to se nam vsiljuje nasproti liberalcem z vso močjo vprašanje, ali imamo res opraviti z organizirano tatinsko družbo ali ne?

Kdor vstraja še nadalje v tako propali stranki, o njem si bo pošena družba naredila svoje mnenje. Fej tatom in njih zaščitnikom!

Raznoterosti.

V pojasnilo. Z ozirom na neresnična časnikarska poročila smo pooblaščen izjaviti in smo se iz zapisnika sami prepričali, da je Narodna stranka označila kompromisno razdelitev: 4 mandate za se, 3 za Plojeve, 6 za kmečko stranko kot minimum svojih zahtev. Naj bo tudi konstatirano, da kmečka stranka ni vabila ne Plojeve ne Narodne stranke na kompromisne pogovore, ampak obratno, vsled tega kmečka stranka tudi ni izražala želji, ampak jih samo sprejemala. Če odposlanci nasprotnih strank želijo, o katerih bi se lahko debatiralo, niso izrazili, zadene edino le nje krivda!

Kje se komandira? Vsa pogajanja zaradi kompromisa so pokazala, da se v onih strankah največ komandira, kjer se najbolj kriči proti komandi. Takozvana stranka združenih Slovencev ni sklenila glede števila mandatov ničesar, vendar je Ploj ponujal in zahteval mandate, pri sestanku 3, v pogovorih z dr. Kukovcem pa tudi samo dva, kakor to ve povedati „Narodni Dnevnik“, ki mora gotovo imeti dobre zveze z združenimi prvaki in liberalci. Torej voditelj lahko razpolaga z mandati, kakor hoče. Kaj pravi k temu dr. Jurtela, ki je na videz tako nervozen zaradi namišljene si komande v kmečki stranki? Tudi voditelj Narodne stranke se bahajo, da bi stranka vse sprejela, kar se jim zdi dobro. No, v kmečki stranki je drugače! Tam morajo voditelji delati, kar stranka hoče. Vkljub temu kričijo nasprotniki, glejte, pri kmečki stranki se komandira!

Torej vendar! Plojevci in liberalci sramežljivo prekrivajo pred slovenskim kmečkim ljudstvom svoje medsebojno nagnjenje. Liberalci goljufajo celo svoje pristaše ter jim pravijo, da so Plojevci nam bližje, kakor njim. Da je tudi ta trditev le laž, opozarjamo slovensko javnost na Narodni Dnevnik št. 20, kjer je člankar v svojem prevelikem strastnem

sovraštvu izdal, da so imeli odposlanci od Plojeve in liberalne stranke pogovor, koliko mandatov ponudijo kmečki stranki. To dejstvo ne kaže, da bi si bila Ploj in Kukovec daleč narazen.

Našim somišljenikom. Naša stranka bo postavila lastnega kandidata tudi za volilni okraj slovenskih trgov. Zato pozivljamo naše somišljenike, da skrbno pregledajo volilne imenike in izvršijo vse potrebne reklamacije. To je najvažnejše delo sedaj, in naj ga nihče ne opusti. Liberalci se z besnostjo in strastjo lotevajo dela, v naših vrstah pa je še mnogo malomarnosti. Kdor sedaj ne dela, pomaga naravnost liberalcem!

Nezadovoljnost. V onih liberalnih krogih, ki so se posebno vneli za kompromis, vlada nezadovoljnost nad odposlanci Narodne stranke, ki so nasproti kmečki stranki naznanili razmerje za kompromis 6:4:3 kot minimum. S to veliko zahtevo so morali razbiti pogajanja, to je tudi za liberalce umljivo. Sedaj ne pomaga nič več, ako po listih naznanjajo, da to ni bil minimum. Pravčasno bi se moralo govoriti. Registriramo nezadovoljnost.

Socialni demokratje se že tudi pridno pripravljajo za deželnozborske volitve. Preteklo nedeljo so imeli deželno konferenco za Štajersko, na kateri se je konstituirala deželna organizacija Jugoslovanske socialdemokratske stranke. Izvoljen je bil tudi odbor, ki ima svoj začasni sedež v Trbovljah.

„Grazer Tagblatt“ na vse kriplje hvali justičnega ministra dr. Hochenburgerja, ker je odredil, da se mora ozirati pri avanziranju sodnih uradnikov v prvi vrsti na zmožnejše in bolje kvalificirane uradnike. Mi v principu nismo proti temu, vendar pa je gotovo, da je to samo pretveza, da bi na ta način lažje porivali nemške uradnike na višja mesta. Za zmožnejšega uradnika se lahko kaj hitro proglasi tudi največji nemški butel, in kako je s kvalificiranjem, je pa tudi vsakemu dobro znano. Zato proti temu najodločneje protestiramo, ker vemo, da bodo pri tem posebno na Štajerskem oškodovani slovenski uradniki, o katerih mora vsakdo priznati, da so veliko bolj zmožni kot pa nemški.

Mesto venca na grob plemeniti Slovenki in zvesti članici mariborske ženske podružnice Družbe sv. Cirila in Metoda, gospe Josipini Sernečevi, so sklenile mariborske Slovenke zložiti dar v prid Slovenski šoli v Mariboru.

Dr. Lueger je bil te dni sedmič izvoljen za župana dunajskega mesta.

Štajersko.

Mariborske novice.

Pogreba gospe dr. Sernečeve dne 1. aprila se je udeležila izredno velika množica meščanov. Pokojnica je bila v vseh krogih visoko spoštovana zaradi svoje plemenitosti. Bila je menda najstarejša slovenska gospa, ki se je ob strani svojega pokojnega soproga udeleževala pridno slovenskega društvenega življenja v Mariboru.

Duhovne vaje so imeli dne 31. marca in naslednji dan dijaki tukajšnje c. kr. gimnazije. Vaje je vodil gosp. prof. dr. A. Medved.

Občinske volitve. Govori se, da sedanji župan dr. Schmiederer pod nobenim pogojem več ne sprejme županske časti.

Poslanec Markhl je dne 27. marca govoril z Wastanom pred mariborskimi Nemci. Ker je bilo posebno veliko nemških uradnikov navzočih, pozivljaj jih je Markhl, da tudi v državni službi ne smejo zatajiti svoje narodnosti! Ker tega nemški uradniki itak nikdar ne storijo, je tičal za tem pozivom globokejši namen. Mi razumemo Markhla, in bojimo se z ozirom za naše ljudstvo, da so ga tudi uradniki dobro razumeli. Markhl je pel seveda tudi svojo staro pesem o sovraštvu Avstrijskih Slovanov do države in vojaštva! Da se mu poslušalci sami ne smeji pri takih otročarijah!

Porotne obravnave. Radi ropa se je moral zagovarjati 30 let stari kočar Andrej Kranjc iz Kamne vasi. Dne 3. listopada l. l. je nesel vpokojeni železniški uslužbenec Jožef Zorec neko brzojavko iz Ptujja na Borl. Na povratku iz Ptujja se mu je na potu proti Bukovci pridružil omenjeni Kranjc ter vprašal Zoreca kam gre. Oni je na to odgovoril — domov. Ko je na vprašanje Kranjca, ako ima kaj denarja pri sebi, Zorec pritrdil, se je Kranjc zaletel vanj, ga pahnul v občestni jarek, mu vzel denarnico, v kateri se je nahajalo nekaj nad 4 krone denarja in nato zbežal. Zagovarja se, da je bil pijan. Obsojen je bil na 4 leta težke ječe, poostrene z 1 postom in trdim ležiščem mesečno. — Poskušen zavratni umor. 22-letni Franc Rižnar iz Smolinec se je moral zagovarjati radi poskušenegega umora nad svojo ljubico, na katero je dne 30. listopada l. l. streljal s samokresom. Njegova ljubica, Marija Pinterič, je šivilja v Slapšini, politični obrab Ptuj. Kot vzrok je navedel obtoženec, da se je Pinterič izrazila, da ga ne mara več. To ga je tako razljutilo, da je šel ter si kupil samokres, s katerim je potem streljal na Marijo Pinterič. Rižnar je pri preiskavi vse natanko priznal, sedaj pa zopet taji. Poskusil se je že v zaporu usmrtiti in si je z nabrušeno žlico prerezal trebuh. Bil je zato delj časa v bolnišnici. Obravnava je bila preložena, da se preišče Rižnarjevo duševno stanje. — Goljufija. 30 letni kramar Franc Ploj v Polanci se je moral pred poroto zagovarjati radi hudodelstva goljufije. Ploj je bil zavarovan proti vlomom pri „Prvi avstrijski zavarovalni družbi na Dunaju“ za svoto 4000 kron. Dne 8. prosinca proti 4. uri zjutraj je prišla proužitkarica (Segula proti kramarji Ploja. Našla

je vrata odprta ter samo prislonjena. V trgovini ni našla nikogar, zato je šla trkati na zaklenjena hišna vrata. Učenec Franc Majcen ji je odprl. Ko mu je Segula povedala, da so vrata v trgovini odprta, je šel takoj Ploja klicat, ki je še spal. Ta se je hitro napravil ter šel gledat v trgovino. Tam je začel takoj kričati, nad nepazljivostjo učenca, obvestil je takoj orožništvo v St. Lovrencu v Slov. goricah, da je bilo pri njem ulomljeno, ter mu bilo ukradenega blaga za 5000 kron vrednosti. Obvestil je o tem tudi zavarovalnico na Dunaju, pri kateri se je pred nekaj meseci prej zavaroval. Žandarmerija je dognala, da je v omenjeni noči šel nek dvovprežen voz v smeri proti Plojevi hiši. To in pa dokaz, da vrata niso bila ulomljena od zunaj, je pripravilo žandarmerijo do tega, da je aretovala Ploja radi sumnje goljufije, a izpustiti ga je morala zopet, ker ni imela potrebnih dokazov. Ali kmalu se je obrnilo. Proti koncu meseca prosinca so našli v hiši Franca Marina, kovača v Brstju, dozdevno ukradeni blago. Pred sodiščem je ta izjavil, da mu je to blago pripeljal sam Ploj, da naj ga shrani. Ploj vse to zanika in pravi, da z Marinom ni nikdar imel kaj opraviti; njegova izpovedba, da je samo sad sovraštva do njega. Konec te interesantne razprave bomo prinesli prihodnjič.

Celjske novice.

V nedeljo dne 4. t. m. imajo liberalci tukaj dva shoda. Najprej zborujejo liberalni voditelji, ki bodo gromeli proti kmečki stranki. Popoldne zborujejo liberalni učitelji, da dajo „odgovor na nizkotna obrekovanja klerikalnih listov“, kakor pravijo v vabilih. Kmečka stranka je torej središče, okoli katere se vse suče.

Plojeva stranka v Celju. Dunajski konservativni „Vaterland“ je dobil iz Celja privatni telegram, da se bosta mandate ohranjajoča Plojeva in napredno-liberalna stranka podpirali in skupno postavili kandidata še pred Veliko nočjo. Radovedni smo, kje je v Celju kak Plojevec, ki telegrafira „Vaterlandu.“ Čudno je tudi, kako hitro imajo kandidate na razpolago. Kar v enem tednu jih zbobnajo pri zeleni mizi na pozorišče. Toda politika zelenih miz je že minula. Vse eno bo zanimivo, kdo bodo ti kušarji, pol pečeni, pol kuhani, na pol Plojevi, na pol Spindlerjevi. Ah, ko bi bil mrzel ali gorak, ker si pa mlačen, te bom pljunil iz ust. Ali bodo tako rekli volilci slovenske katoliške ljudske stranke, ki se zbirajo pod okriljem Slovenske kmečke zveze? Bodočnost bode povedala!

Usnjar Woschnagg je zadnjo soboto, dne 27. marca razvijal v Celju svoj program. Zanimivo je, kako misli izvrševati v deželnem zboru svoje delo. Rekel je namreč, da bo stal strogo na nemškoralnem stališču, a če bo potrebno, bo delal tudi politiko sile. Ali Woschnagg misli, da je deželni zbor usnjarna?

Av gust Aistrich je umaknil svojo kandidaturo, ker vidi, kakor sam pravi, da bi propal. Kandidata in izvoljenca sta tedaj za nemškutarska spodnještajerska mesta in trge Stallner in Woschnagg. Za splošno kurijo v tem volilnem okraju še Nemci nimajo kandidata, Vsekako je tu veliko slovenskih volilcev, ki bi lahko odločevali v eventuelnih ožjih volitvah.

Ptujske novice.

Pek in župan Ornig pač hoče na vsak način biti veleugleden mož na slovenskem Štajerju. Omislil si je namreč, ali on, ali njegovi pristaši, da ga naj imenuje vsaka občina v ptujskem okraju za — častnega občana. Seveda je večina zaveznih občin to iskreno željo odklonila. Čast jim! Nekatere občine, oziroma občinski predstojniki so šli na limanice, čeprav nimajo vinarja koristi od omenjenega moža. Dotične občine vam bodemo, gospod urednik, v prihodnjih številkah naznanili. Za podpis občin agitira nek uradnik Hartmann na c. kr. okrajnem glavarstvu v Ptujju. Vprašamo slavno c. kr. okrajno glavarstvo v Ptujju, ima li svoje gospode uradnike zato nastavljene, da take stvari uganjajo?

Izletnikom. Podam se zadnje dni minolega tedna v veliko slovensko občino Mestni vrh, da po dolgotrajni zimi občudujem spomladansko naravo v naših lepih vinogradih, njivah itd. Pri izstopu iz mesta, ob vznožju imenovane občine in nje okolice, pozdravlja me brezštevilno samonemskih letakov s sledečim napisom: „Buschenschank Pauko nebst Hutter in Stadlberg.“ Ker pa nemški ne razumem, odkorkal sem dalje na glavni cesti v gostilno gospodov Krefl in Vilčjak, kjer sem se pri dobri postrežbi z jedili in pristno vinsko kapljico okrepčan prav domače počutil. Našim cenjenim izletnikom skoz Mestni vrh priporočam ti dve slovenski gostilni.

Drugi kraji.

Sv. Peter niže Maribora. „Mladeniška zveza“ priredi v nedeljo, dne 3. aprila poučni shod. Govorijo in deklamirajo mladeniči sami. Povabljeni so vsi možje in mladeniči od Sv. Petra. Shod se vrši v novi šoli po večernicah.

Spodnja Polskava! Dne 31. marca t. l. je peljal tukajšnji delavec in izjemnik Anton Godec stelo iz hoste domu. Na cesti sta ga srečala 2 kolesarja, katerih so se konji vstrašili in v jarek odskočili. Pri tem se je voz prevrgel zvrnil in padel na Godeca. Godec kateri si je pri tem zlomil levo nogo in zato so ga prepeljali v mariborsko bolnišnico.

Radvanje. Pred nekimi dnevi je hotel dati tukajšni posestnik Alojz Koban svojega konja podkovati. Med podkovanjem, je pa konj vdaril stako silo svojega gospodarja, da mu je zadal smrtno nevarno rano.

Št. Ilj v Slov. goricah. Umrli je 30. marca Anton Reisman, posestnik v Selnici ob Muri. Bil je nekdanj navdušen Slovenec, povsod se je zavzemal za pravice našega naroda. Večkrat je bil volilni mož v tistih časih, ko je še nam Slovencem slaba predla pri deželno- in državno-zbornskih volitvah v mariborskem okraju. N. v. m. p.

Ribnica. Na nesramni dopis v „Štajercu“, ki nas je proglasil za veleizdajalce, so v občinski seji 24. marca najbolj primerno odgovorili s tem, da so sklenili, da se od zdaj uraduje vedno le v slovenskem jeziku, nemški dopisi pa se zavrnejo. Tako delajte štajerčanci naprej; čim bolj bote hujskali, tem večje bo število zavednih Slovencev. Znana dvojica je že svojo igro doigrala. Nekdo bi rad tožil, a naj se le skrije! Kdor ima maslo na glavi, naj ne hodi na sonce! Ve se kdo!

Umrli je dne 29. sušca Karl Dolanc, posestnik na Kalu, župnije Dol pri Hrastniku. Srčna kap je nenadoma uničila moža, ki ga je spoštovala cela župnija. Prejšnji dan je bil še na pogrebu enega svojih sosedov in pač ni mislil, da bodo že prihodnji dan mrtvaški zvonovi zapeli njemu. Kako priljubljen je bil rajni Karol, kaže, da je bil voljen v občinski odbor in udom krajnega šolskega sveta. Tudi stavba nove dolske cerkve je izgnala z njim navdušenega sotrudnika, ki ga bomo težko pogrešali. Šel si sicer od nas, a tvoj spomin ostane pri nas! Počivaj v miru!

Upor v kaznilnici. Iz Grada nam poročajo, da so se v Lankovcu uprle jetnice. Vpile so na ves glas, razbile okna ter jedilno opravo z jedili pometale na ulico. Mimo-idočim delavcem so kicale: „Oprostite nas! Pridite notri!“ Razgrajanje je trajalo od 5. ure popoldne do 9. ure zvečer.

Sv. Lovrenc nad Mariborom. Dopis v 36. številki „Straže“ padel je kakor bomba med naše ljubeznive nemške bratce v trgu. Da, takšen mora biti dopis, čvrst in jedrnat, vsaka beseda na svojem mestu, to nekaj zaleže; za vodn in od vseh strani pristrizen dopis se še pa največji občutljivež ne zmeni. Tako je prav! Nasprotniki nas slovenske kmete, obrtnike, gostilničarje, sploh vse, ki ne smrdimo po prusofilizmu, po svojih časopisih napadajo s kolom; bilo bi torej nespametno, ako bi se jih mi branili s palico iz suhega koruznega stebela. Saj so nam nekateri nemškutarski purgarji — resnici na ljubo povdarjamo, da ne vsi — nasprotni in sovražni ne samo v narodnem, ampak tudi v gmotnem oziru. V dokaz temu naj služi sledeči zgled! — Že leta in leta se je kazala živa potreba ustanoviti v Št. Lovrencu kak denarni zavod, pa nemški purgarji niso imeli za to nobenega smisla. Morali smo biti zaničevani kmetje prvi, ki smo se na prizadevanje g. V. Pušenjaka in s pomočjo požrtvovalnega g. župnika zadržali in ustanovili Kmečko hranilnico in posojilnico. Pa glej hudirja! Komaj je začela slovenska kmečka posojilnica poslovati, sogleich „baumten sich auch die „armen Schlucker“ (Tako je krstil v Marburgerci nemške tržane lanksko leto njih lastni pristaš.) auf, ter ustanovijo nemški Spar- und Kreditverein. Da bi ljudstvo bolj gotovo dobili na svojo stran, dali so tiskati velike plakate, s katerimi so tapecirali vrata in vogle svojih hiš; samo na 20 m visoki železni dimnik pri parni žagi in na raztrgan stolp na Klopem vrhu so jih pozabili napopati. No, pa tudi to jim ne bo do štosti pomagalo. Vsakdo si bo poprej dobro premislil, kam bo vložil svoj denar; ali v Sparverein, za katerega jamčijo deležniki vsak z 20 K, ali pa v Kmečko posojilnico, za katero jamči 10 posestnikov, katerih premoženje se ceni na dva milijona kron. Kmečka hranilnica in posojilnica ima v osmih mesecih svoje ga obstanka že 100.000 K prometa; koliko ima Sparverein, nam ni znano. — V dolednem času si bomo kmetje ustanovili gospodarsko in lesno zadružno, kako dolge obraze bodo takrat naši narodni in gospodarski nasprotniki rezali, te bi bilo vredno s fotografiskim aparatom za večne čase ohraniti. Dobiček, ki ga od naših desek razni kršeni in obrezani judje v žep vtaknejo, lahko kmetje sami brez vsega greha spravimo. Kmetje, združimo se, le v edinosti je naša moč in gospodarska rešitev! Končno bodi omenjeno, da bi v našem kraju nikdar ne prišlo do tolike napetosti med Nemci in Slovenci, ko bi tukaj ne imeli dveh, oziroma treh mož (dva sta rojena v popolnoma nemških (!) Slovenskih goricah), ki so si vbili v glavo, da se mora Št. Lovrenc pomenčiti in postati temelj za enega izmed stebrov, na katerih bo slonel vsenemški most od Hamburga do Trsta. Ali zapomni si ti vsenemška trojica: Zastojni ste ustanovili podružnico Südmarke, zastojni oživljate Schulverein! Poprej bodo prerasle vaše grobove koprive in praproti, kakor bo izginil iz Št. Lovrencia narod slovenski!

Sv. Benedikt v Slov. gor. Povožom revizije tukajšnjega zavoda naklonil nam je gospod nadrevizor V. Pušenjak dne 28. marca 1909 predavanje o kmečkem vprašanju, ki je našlo v sreli poslušalcev glasni odmev, kar zatrjujejo navzoči z izjavo hvaležnosti. In to tem bolj, ker je vsaka izražena misel izdala gospoda govornika, da se na polju organizacije v prvi vrsti bori za zmago kmečkemu vprašanju. V razpravi o delavskih razmerah, o pomanjkanju delavstva, o izseljevanju, se mora pritrditi resnici, da te bede zdatno podpira med drugim napačno ponižanje samega sebe. V nehalni vzgoji se kaj rado že mladini veepi vedna tožba, kmet in njegovo življenje je najzadnje. Torej že od mladosti raste z leti nezadovoljnost s stanom, ni čuda, da mnogo delavnih moči išče srečo v tujini, kjer se po dokazu vsakdanje izkušnje odtuji stanu roditeljev in tudi domovini.

Vzgoja kmečke mladine naj se vrši v duhu kmečkemu zadružništva. Postavodaja, kakor tudi samostojni mestni statuti nosijo dolžnost omejiti samovoljno izseljevanje delavskih moči, saj vsi črpajo svoje življenje iz delavnega kmetijstva, torej zahteva že misel na se, kmetijstvu posvetiti socialno človekoljubno srce. Pa žalostna skušnja uči, kdor je sit kmečkih dobrot, je zanj gluhi in slepi, zato je edina moč samopomoči v zadružništvu. Pomanjkanje delavskih moči morejo v okrajih nadomestiti strojne zastrupe, ki delajo ceneje kot moči, katerim je zdaj kmet v milost in nemilost obsojen, ceno kmečkim pridelkom pa zopet povzdigne v korist kmetu le zadruža, skupna prodaja in direktna brez prekupcev, posamezni producent je le žrtev kartelov in še mešetarijev. Ni čuda, ako so vsled krivičnega terorizma kmečkemu stanu na kmečka posestva vknjiženi milijoni ne glede dogov na poročila. Razdolženje je neobhodno takoj potrebno; deželne banke so pred vsem dolžne znižati obrestno mero vknjiženih kmečkih dolgov ter vpeljati neodpovednost proti letnemu, delnemu kapitalizovanju. Iz leta 1907 že vživa dolžnik ta dobiček, da je možno vknjiženi dolg konvertirati s prestopkom k zavodu z manjšimi odstotki, izknjižba in nova vknjižba se zgodi v korist dolžniku, brez vsake nebotrebne tretje osebe le med stranko in zavodom samo s stroški kolekov. Na drugi strani pa mora razdolženje podpirati ljubezen do varčnosti, osobito da se mladina že navaja k varčnosti. Nadalje zastopnost in bratska sloga v kmečki srenji, da se vsled malenkostnih preprirov ne bogatijo gotovi sloji s kmečkimi stotaki. Splošno naj v zadružništvu kmečkih mas zavlada geslo krščanske ljubezni; vsi za enega, eden za vse.

Iz kokarske občine. Gospod cesarski minister, tisti, ki se je z Rusi in Srbi kregal, si gotovo misli, da je on in njegova glava — srbskemu Juriju jezik zavezal, da bo moral Jurij iti v „fremd“, in da se našim fantom ne bo treba „raufati“ tam doli v Bosni ter srbskim nevestam ženine, ženam pa može na drugi svet spravljati, ampak, da bomo šli s flosom v Srbijo, ne po Srbe, ampak po njih denar, če se še niso spufali. — Kako se je Narodna stranka bala vojske, ker je mislila, da bodo Srbi vse liberalce pobili. Zdaj pa vojske ne bo in Narodni stranki je življenje podaljšano! In minister misli, da je on to storil. Mi Kokarci pa vemo, da je Avstrijo rešil naš gospod župan in g. občinski tajnik. Ti so rekli: „Mi vojske ne pustimo, pa je amen — če minister noče ubogati, bo imel pa z nami opraviti. In občinski očetje so pokimali in g. tajnik so poslali eno pismo tje na Dunaj in mir je tukaj. Tak strah imajo na Dunaju in na Rusovskem pred našim očetom županom in g. tajnikom. Cel svet ve zdaj za našo občino in z velikim spoštovanjem se izgovarja ime Kokarci. Narodni stranki pripravljamo g. župana za njenega vidnega poglavarja, g. tajnika pa za tajnega svetovalca, zakaj predno bi dosežanji poglavarji eno neumnost naredili — jih bodeta ta dva deset. — Prosimo pa tudi, naj se ne skrbi samo za čast naše občine — ampak tudi za naše piskree.

Javen društven shod priredi slovensko katoliško izobraževalno društvo v Smarju pri Sevnici v nedeljo, dne 4. aprila v hiši g. Luke Senica. Začetek točno ob treh popoldne. Na shodu bo govoril tudi g. državni poslanec dr. Ivan Benkovič.

Koroško.

Dobrlavas. Nemčurški kandidat Reš in njegov neločljivi spremljevalec Sumi sta se tudi pri nas oglasila. Ker nas je zanimalo, kaj nam bo „neodvisni“ kmečki kandidat povedal, smo ga radovedneži želeli slišati govoriti. Toda, čujte, zabranili so nam vstop, češ, zborovanje je le za volice tretje skupine. Po nesreči smo pa tudi mi nekateri imeli pravico voliti v tretji skupini, in tako smo tudi mi imeli izredno čast, poslušati govoriti Reša, „slavnega agrarca“. Kaj sta pred nami vse govorila kandidat in njegov „komentar“ Sumi, je cenjenim bralcem že znano iz poročil iz „drugih krajev“, kjer sta se „neodvisna“ agrarca“ povsod mudila. Po vsakem drugem stavku sta povdarjala, da je kandidat popolnoma neodvisen od vsake stranke, postavljen od samih kmetov (?). Vsak treznomislec je moral spoznati, da so „agrarci“ samo nova firma za „Bauernfängerei“. „Zeleni“ so sedaj razkrinkani. Na njegovih zborovanjih Röscha povsod spremljajo nemškonacionalni učitelji, in ti vendar niso agrarci. — Odgovoril je Röschu domači g. kaplan. Izrazil je svoje prepričanje, da je kandidat pristaš „napredne“ stranke, katere ima zdaj večino v deželnem zboru in zna tako čudovito imenitno gospodariti. Vkljub temu izvajanju si je upal pričujoči doktor Metnitz trdit, da se je tekom njegovega delovanja v deželnem zboru kmetu veliko (?) pomagalo. Če nič drugega, zapomnili si bomo od tega zborovanja, da so nam branili naši učitelji vstop. Gotovo so se bali, da bi jim utegnili nekateri brati poštene levite. Kdor ljubi resnico, temu se ni treba bati nasprotnikov. Ali je Grafenauer še kdaj komu zabra-njeval vstop k svojim zborovanjem? Če želijo cenjeni čitatelji slišati, kako so naši nasprotniki agitirali, jim povemo, da se je upal eden izmed nasprotnikov našemu volilu poseči z roko v žep po glasovnico, da zve, kateremu poslancu je dal svoj glas. Nečuvstvo!

Zitaravas. Ker smo imeli sedaj precej resen čas, dobili so tudi ponižni Sajfricovi slugi svojega misijonarja, da jih potrdi v dobrem in pripravi za novo zeleno kraljestvo. Srečo je imelo ta shod poslušati,

ti, 60 „agrarcev, in sicer 20 Miklavčevih hlapcev, 20 drugih delavcev in 17 posestnikov, no in pa trije učitelji. Zamaknjeno so poslušali, ko jim je gosp. Sumi govoril o nekdanjih vitezih grajsčakih (prednikih Metnitzovih!), kako so stiskali kmete. (Sedaj pa jih smemo voliti v deželni zbor.) In da bi takih čarljivih besedi ne bili deležni „ta črni“, otvorili so shod eno uro prej, kakor je bilo naznanjeno na vabilih; ali Sumi je obračal, in mi smo obrnili, in nad trideset naših kmetov in kmetijskih sinov se prikaže med strmečo zbornico. Ker pa so bili na čelu naš župnik vlč. gospod Weiß, se je g. Sumiju začelo kar črno delati pred očmi in začel je udrihati po liberalcih in njih gospodarstvu. Omenil je med drugim krivični volilni red za deželni zbor, izjavil je, da je slabih cen žitu in živini zadnji čas krivo liberalno gospodarstvo od leta 1870. sem; zabavljaj črez šole, da imajo premalo gospodarskega pouka; omenil je, da gre denar ves na Zgornje Koroško, Slovenci pa ne dobijo ničesar. Izjavil je, naj spoštujemo svoj narod, naj gospodarji, kakor on, pridno pošiljajo svoje ljudi v cerkev in jih navajajo k molitvi itd. Skratka, Sumi se je od nas in od „Mira“ naučil marsikaj. Umevno je torej, da mu ob koncu govora nihče izmed liberalcev ni ploskal, in da je predsednik hotel shod takoj zaključiti, le ko so ga župnik Weiß opomnili, da jim je obljubil besedo, in ko so potem v krepkih besedah zavrnil Sumija, se je marsikateri nemškutar globoko oddahnil, ko je govornik dokazal, da g. Sumi sam ni nič boljši nego nacionalci, da ga je strah, ker je otvoril shod prej kakor je bil naznanjen, da je on sam prav pridno podpiral nasprotno stranko itd. Konec je bil ta, da smo zaključili Ellersdorferju „živio!“ in da se je na Reša čisto pozabilo, ker ni imel korajže, priti med nas.

St. Danijel. Vkljub neugodnemu vremenu in skrajno slabim potom je bila pri nas vdeležba v splošni skupini jako dobra. Pri prvi volitvi znašala je 90%, pri ožji volitvi pa 92%. To priča, da se ljudstvo za volitve vedno bolj zanima, in četrtnjava nemškega liberalizma zdaj še ni padla, maja se, in padla bo gotovo pri drugem naskoku. Da smo zdaj propadli, ne navdaja nas z žalostjo in obupom, ampak le s ponosom. Zakaj spoznali smo, da nas ni malo in da je naša moč taka, da se celo mesto Celovec pred nami trese. Naš sedanji poraz vzbuja v nas le nove moči in nam daje gotovo upanje na prihodnjo zmago. Krivica obstati ne more! — Seveda je tudi pri nas pricapljal nekaj siromakov s svojimi glasovnicami za bogataša Metniza; zaželelo se jim je gotovo po njegovem denarju. Najdejo se pa povsod ljudje suženjske narave, ki ponižno lazijo za nemško gospodo in imajo za posebno čast, če morejo tuji gospodi pete lizati. In če bi tem ljudem za kandidata postavil moža iz nemške slame, pa bi mu dejal frak okoli in dilinder na glavo in bi jim rekli: „Volite ga poslanca“, pa ga bodo volili. Ima pač prav ljudstvo, ki pravi: Bog daj norcem pamet!

V gostilni znorela je te dni v Celovcu 27-letna ženska. Pri mizi je sedela par vojakov, kar naenkrat zgrabi ona bajonet, češ, da mora nekoga zaklati. Ko so ji izrgali bajonet iz rok, je vgriznila vojaka precej hudo v roko. Odpeljali so jo v norišnico, od koder je bila šele pred kratkim prišla.

15-letno dekle je bil odpeljal sredi februarja neki celovski monter. Delal je v Trgu in tam premotil hčer gostilničarjevo, kjer je jedel, da je šla z njim Par dni je bil z njo na Bledu, nato pa jo je pustil. Sedel bo zato osem mesecev.

Kranjsko.

„Aljažev dom“ v Vratih je odnesel velikanski plaz. Ta dom je stal pod Triglavom na najlepši točki, ki je v Vratih. Bil je navidezno popolnoma na varnem na lepi, široki planici in obiskalo ga je vsako leto več kot tisoč hribolazcev vseh narodov in krajev. Sedaj se je pa utrgal plaz in se usul iz vrha Rogice nad njega, ter ga popolnoma zasul. Škodo ima „Slovensko planinsko društvo“, ki je zgradilo ta dom, velikansko.

Vlada prepovedala lepake za abstinenco. Kakor „Slovenec“ poroča, je deželna vlada prepovedala lepake katere je hotelo društvo „Abstinenc“ nalepiti po Ljubljani.

Ošpice so pričele tudi po Ljubljani razgrajati. Na c. kr. vadnici so v terek radi boleznj zaprli I in II razred dekliske in I. razred deške štirirazrednice. Razreda ostaneta zaprta do povelikonočnih praznikov.

Prisiljenec ušel. Pri zidanju nove hiralnice v Ljubljani, je zbežal 22 letni prisiljenec Franc Auer od ondotnega oddelka pri zidanju zaposlenih prisiljenec. Auer je Nemec iz Braunnau doma.

Vsled velikih plazov je poginilo prejšnji teden v radovljiškem in kranjskem okraju okoli 50 glav divjačine.

Državno podporo v znesku 2000 kron je dovolilo kranjski kmetijski družbi poljedelsko ministrstvo za uničevanje trnih škodljivcev izključivši trtno uš. — Dalje je dovolilo tudi 3100 kron podpore za napravo živinskih napajališč za selo Gradišče, občina Pijava Gorica v političnem okraju ljubljanske okolice.

Otrpljenje tilnika, ta strašna in silno nevarna bolezen se je pojavila sedaj že v Ljubljani. Neki vojak domobranskega polka je stražil na Gradu pri zalogi smodnika, kjer so ga našli nezvestnega ležati na tleh. Prenesli so ga v garnizijsko bolnico. Ker niso imeli zdravila za to izredno bolezen, so jih brzojavno naročili z Dunaja. Zdaj se je vojaku obrnilo že na bolje in upajo, da bo okrevail.

Naročite „Stražo“!

Primorsko.

Morilec Foedransperg pred porotniki.

V Trstu se vrši te dni pred porotnim sodiščem žalostna obravnava. Kot obtoženec fungira Julij pl. Foedransperg. Obtožen je, da je umoril francosko pevko Lucieno Fabry in da je poskušal sleparije na tržaškem škofijskem ordinarijatu.

Dne 27. julija minolega leta je zapazil v Trstu dninar Viktorin Lakovič, ko je gledal, če bi bilo kaj rib, na dnu morja pri pomolu sv. Karla precej debel zavitek. Groza se ga je polastila, ko je videl, da curi iz zavitka kri. Opozoril je na najdbo bližnjega rečarja. Zavoj so potegnili iz vode in našli v obrisačo zavito in z žico prevezano — človeško glavo, potopljeno s pritrdjenim kamenom. Bila je glava francoske pevke iz Cafe chantanta Gambrinus v Trstu, Luciene Fabry. Obrisača je bila zavita v papir z naslovom: J. R. von Foedransperg, Trst, Rojan 273. Tako so prišli na sled krivcu, ki je pa tekom preiskave zločin trdovratno tajil.

Obravnava se je pričela v sredo ob 9. uri dopoldne. Po prečitaniu obtožnice je pričel predsednik sodišča izpraševati obtoženca. Stavil mu je vprašanje: „Ste-li razumeli obtožnico? Ali se čutite krivega?“

Toženec, tresoč se na celem telesu in jokaje: „Da, gospod predsednik.“

Predsednik: „Torej se priznavate krivega?“

Toženec: „Da, ali jaz tega nisem hotel storiti. Umoril sem jo, a nisem jo hotel umoriti.“

„Se-li priznavate krivim?“ — ga je vprašal predsednik tudi glede poskusa sleparije v škofijskem ordinarijatu.

„Ne!“

„Pa ste vendar bili pri mons. Flego in skušali od njega dobiti denar.“

„Da, to je res, ampak hotel sem si le vsoditi ta denar, a ne prigrlojufati ga.“

Nato je predsednik velel tožencu, naj pove vse natančno, kako se je izvršila vsa stvar med njim in njegovo žrtvijo.

Toženec je nato začel pripovedovati, kako je spoznal pokojno Fabry, jo povabil na svoje stanovanje, kjer se je sprl z njo, ker je zahtevala od njega 250 frankov in da jo je v jezi zabodel. — Dokazano je, da je uboga žrtev imela 14 ran, osem v živo telo, dve po smrti. Štiri si je prizadela sama, ko se je branila.

Toženec priznava, kako je skušal zakriti sled zločina, kako se je preoblekel, izpral krvave madeže, očistil sobo itd. Šel je tudi na policijo poizvedovati, če so mu že na sledu. Dokazano je, da se je Foedransperg polastil denarja, dragocenosti in obleke umorjenke in te reči porabil ali skušal porabiti zasebe.

Obtoženec se zapleta v protislovja. Po zločinu je pač postopal jako previdno in hladnokrvno.

Zasliševanje obtoženca je trajalo v sredo skoro cel dan, nato so se pričele zasliševati priče. Vseh prič je 28. Obravnava še vedno traja in bo končana najbrže še-le jutri v soboto. O izidu te razprave bomo še poročali.

Liberalna narodnost. Pri volitvah v tržaško zavarovalnico proti nezgodam smo mi Slovenci zopet propadli v skupini delojemalcev. Veliko je temu kriva delavska organizacija, ki je pustila, da je večša tovarna opeharila slovensko stranko za 641 glasov. Poslala je ta papirnica namreč glasovnice, katere ni hotela izročiti delavcem, naravnost na volilno komisijo, toda brez podpisa zaupnega delavca. Izgubili smo s tem 641 slovenskih glasov, za katere nas je papirnica oropala. Ali zraven tega pride še sramota, da so slovenski liberalci iz logaškega in idrijskega okraja zapustili svoje brate in sli raje tujemu lahonu na pomoč. Sramota naj bo zapisana na čelu tem izdajicam svojih trpečih bratov. Sedaj je pokazal liberalni duh, kakšno pogubno politiko gonijo njegovi pripadniki. Na čelu tem bojevnikom zoper svoj narod korakata ponosno dva znana Idričana. Le še tako naprej!

Prva istrska deželna razstava v Kopru za leto 1910. Posamezni odseki so jako pridno na delu in bodo lahko še pred končnim terminom predložili svoja poročila izvrševalnemu odboru.

Vojaki planinci so se podali v sredo, kakor navadno vsako leto v hribe, kjer se nastanijo v Kamalu, v Volčah, Kobarižu, Breginju itd., in kjer ostanejo čez poletje do meseca septembra. Iz mesta jih je spremljala godba in mnogo častnikov iz goriške garnizije.

Osnovale se je novo „Kolesarsko društvo Danica“ s sedežem v Gorici. Pravila je že c. kr. namestništvo v Trstu potrdilo. Med občinstvom je veliko zanimanje za to novo kolesarsko društvo. Kakor se vidi, bode imelo to novo športno kolesarsko društvo veliko članov iz mesta kakor tudi z dežele.

Požar. V soboto predpoldne je začelo goreti v Mirni pri gospe vdovi Faganeli, pri „Grabou“. Zgorelo je poslopje za skladišče in kar je bilo v njem, namreč drva, mnogo sena in več drugih reči. Ogenj je bil velik. Domačini so pridno gasili in le istim se je zahvaliti, da ni ogenj vpepelil tudi poslopja, ki služi za stanovanje. Poklicani so bili tudi goriški ognjegašci, a so prišli na lice mesta, ko je bil ogenj že pogasjen. Sreča, da je bilo mnogo vode na razpolago, ker se nahaja tik pogorišča Vipavščica.

Narodno-obrambno delo.

Boj za slovensko šolo je in mora ostati prva točka našega političnega programa, osobito po obmejenih pokrajinah. Kakor je pokazal razvoj razmer do sedaj, moramo z obžalovanjem izjaviti, da je moderna prisilna šola za Slovence danajski dar, in upravičen je dvom, ali ta šola slovenskemu narodu ni več škodovala kot koristila. Koliko slovenskih otrok so našemu narodu izneverile šole ponemčevalnice! Mariborska okolica je žalosten dokaz za to. In kaj naj porečemo o Koroški? Tamkaj so ponemčevalnice požrle na tisoče in tisoče Slovencev. Začne deželno-zborske volitve so to nanovo dokazale. Nekatere občine, v katerih ne prebiva menda niti tucat Nemcev (n. pr. Možica, Žitaraves, Sv. Tomaž, Grabstajn, Žihpolje itd.), so volile po večini nemško. To je plod modernih ljudskih šol na Koroškem. Zato pa v boj proti tem ponemčevalnicam! V boj proti turški metodi pojaničarjenja! Sramota za 20. stoletje je, da se še le moramo boriti za temeljno načelo vsake pametne pedagogike, da sodi za naš učni jezik pri elementarnem poduku, torej za ljudske šole edino materinščina. Sramota je, da se kot prvi namen ljudskih šol smatra ponemčevanje, ne pa temeljna izobrazba. Če se torej borimo za slovenske ljudske šole, borimo se ne samo za pravice svojega naroda, ampak tudi za pravice pameti, za pravice humanitete in izobrazbe.

Slovenci v laškem okraju so dobili od odbora okrajnega zastopa moralno klopoto s tem, da je odbor dovolil za nemški Schulverein 100 K kot darilo. Splenditni pa so ti Nemci in posili-Nemci, toda s slovenskim denarjem. Pomniti je treba, da živi v laškem okraju nad 26.000 Slovencev in samo nekaj nad 900 Nemcev. Slovenci, dobro si zapomnite, kako gospodarijo Nemci in tisti, ki samo kimajo k vsemu, kar oni store z okrajnim denarjem!

Nemški Schulverein je v zadnjem času ustal novil med drugimi podružnicami Spilfeld in Sv. Lovrenc nad Mariborom, ženski podružnici Slovenjgradec in Celje; med podporami najdemo prispevke za nemški ptujski Mädchenheim, ki se bo po nepotrebnem razširil, in za razširjanje nemške šole v Trzinu na Kranjskem.

Liberalno obrambno delo se je pokazalo v benigalični luči ob naskoku slovenskih akademikov na slovensko društvo „Domovina“ v Gradcu. Kaj je liberalcu to mar, da je društvo slovensko in da je bilo v skrajno neugodnih graških razmerah edino narodno zavetišče vsaj za nekaj graških Slovencev ter se je moglo vzdrževati le z največjimi žrtvami! Katoliško je bilo po svojem programu, in to je bilo liberalnim visokozolcem dovolj, da so planili po njem z namero se ga polastiti. Kot liberalno ima seveda pravico do obstoja, če ga sploh bodo mogli liberalci, o čemur upravičeno dvomimo, ohraniti pri življenju, kot katoliško pa te pravice nima. Tako razumevajo liberalci narodno obrambo. Ali liberalci nič ne vedo, koliko Slovencev je v Gradcu v socialdemokratskem taboru? Na te bi naj liberalci obračali svojo pozornost, saj sta si liberalizem in socialna demokracija sorodna in se liberalci in socialni demokratje dostikrat zvežejo med seboj. Naj bi slovenski liberalni visokošolci to naravno zvezo porabili v narodne namene. Tukaj bi naj izvrševali narodno obrambo ter napeli vse moči, da bi kolikor mogoče največ Slovencev rešili iz močvirja internacionalizma ali prav rečeno ponemčevanja. Hic Rhodus, hic salta, liberalni obrambnik! Pa kaj bi pričakovali od liberalca pozitivnega dela! On tudi pri narodni obrambi ne ume zidati, temveč samo razdirati.

Pred nemške zemlje se ne sme izgubiti, je baje rekel železni nemški kancelar Bismark. Te besede je neki adjunkt Wagner iz Maribora na Sjudmarkinem zborovanju v Strasu ponavljal ter izvajal, da nemška obrambna društva služijo temu geslu in zvesta temu svarilu ohranjujejo samo to, kar je že zdaj nemško, ali pa se trudijo dobiti nazaj to, kar je nekdanje bilo nemško, pa se je izgubilo vsled popustljivosti. Nimamo nič proti temu, če Sjudmarka namestimo ohraniti to, kar je nemško. Vsak narod imapravo braniti sebe in svoje člane, osobito tiste, ki jim preti nevarnost, da se izgubijo v povodnji raznaroditve. Sjudmarka pa dela na to, da pomnoži nemško posestno stanje na našo škodo. Slovence razlazuje in s tem pomnožuje nemško last. So-li nemara tista posestva, ki jih je Sjudmarka kupila v Št. Ilju, bila nekdanje nemška lastnina? Slovenec je prej tam gospodaril, in avtohtoni slovenski živelj se je tamkaj izpodrinil. To ni obramba, ampak napad na last družega, po številu in kapitalu slabjšega naroda. Do sedaj je Sjudmarka v Št. Ilju pokupila 400—500 orolov zemlje, kar se ji je posrečilo, ker je zemljo visoko nad ceno preplačala. Na nekdanje slovensko zemljo je iz nemške države naselila 17 protestantovskih družin, ki so blagoslovljene z velikim številom otrok. Saj je izrečen pogoj ta, da mora dotična družina pred vsem biti protestantska, potem nemška in ob enem mora šteti mnogo človeških glav. Za spodnještajersko nemštvo namreč samo pridejo glave v poštev, po kakovosti se ne vprašuje. Zato pa se tudi ne smemo čuditi, da ob prihodu take naseljene familije pri domačinih padajo pikre in rezke opazke, ki so navadno na mestu napram tistemu tujemu plemenu, ki ima svoja več ali manj stalna prebivališča na Ogrskem, pa hodi za srečo po svetu, vodeč s seboj mnogoštevilen zarod, ki mu je edino premoženje, do čim domačini take prišlece motrijo z nekakim upra-

vičenim nezaupanjem ter se jih rajše izogibajo, kakor pa da bi imeli dotiko z njim. Tuj element med domačini! Če torej hočete osrečiti svoje nemške protestantovske bratce na Virtemberskem ali Svabskem ali koderkoli, prosto vam. In če v rajhu ni dovolj prostora za njihovo srečo, pa jih pošljite magari v novo Nemčijo v južni Afriki. Samo nam jih ne pošiljajte. Varujte vsako ped svoje zemlje, samo po naši zemlji nam ne grabite!

Knjig nam nedostaja za naša bralna društva in ljudske knjižnice ob meji. Koliko knjig leži zapršenih po predalih in na policah pri posameznikih in tudi pri družtvih. Kar je tukaj odveč, to drugod manjka. Rodoljubje, spomnite se, da so ob jezikovni meji kraji, kjer ljudje hrepene po poštenem slovenskem berilu, pa ga nimajo. Pošljite knjige, ki jih ne potrebujete, Slovenski krščansko-socialni zvezi v Mariboru, da jih porabi za obmejne brate.

Gaufahrt so mariborski Sjudmarkovci priredili 21. marca v Razvanje, da bi s tamošnjo podružnico stopili v dotiko. Pravijo, da so imeli veliko uspeha, ker se jim je posrečilo pri sjudmarkovskih Razvanjih vzbuditi zanimanje in obenem zaupanje v vodstvo okrožne organizacije. Obljubujejo, da bodo temu prvemu garazletu kmalu sledili drugi k sosednim podružnicam, kjer upajo doseči iste uspehe. Takga Gaufahrt seveda nima drugega namena nego nahujskati ljudi k vsenemškemu radikalizmu in k sovražstvu zoper Slovence. Ker je v mariborski okolici prav dobro vino, ki utegne še bolj razpaliti vsenemški furor, svetujemo tem brambovcem vsenemštva, naj bodo zmerni pri pitju in vpitju, ker bi se jim sicer lahko pripetilo, da bi se na neprijazen, pa za take bratce v Bismarku edino razumljiv način pospešila njihova povrnitev z gau-zleta.

Razgled po svetu.

Urednik — minister. Danski kralj je imenoval za islandskega ministra urednika Björna Jonsona v Rejkjaviku.

Upor turških vojakov. Sirski bataljon Turban, ki je imel službo v sultanovi palači v Jildiz Kiosku, se je uprl. Ko so vojašnico obkolili trije polki, so se uporniki udali. Istočasno se je uprlo pet drugih polkov. 54 kolovodij tega upora so poslali v prognanstvo v Tripolis.

Revolucionarno gibanje na Ruskem. V Petrogradu so odkrili obsežno revolucionarno organizacijo. V skladišču so našli mnogo pušk in 10.000 patron. Zaprli so 70 oseb, med njimi tudi mnogo častnikov.

Glasoviti špiritist dr. E. Müller, bivši tajnik policijskega predstva, ki se je čez 20 let intenzivno bavil s špiritizmom in spisal več tozadevnih knjig in člankov, je v Berlinu umrl.

Nova obravnava Molke—Harden se vrši dne 20. t. m. Kneza Eulenburga bodo zaslišali na njegovi grajščini v Liebenburgu.

Razbojništvo v Galiciji. Kakor „Czas“ piše, so navalili neko noč oboroženi razbojnik v Dombrovski v hišo posestnika Mihajla Handziona. Po kratki borbi, pri kateri je bil Handziona ranjen z revolverjem, so bili razbojnik povežali vse domačine, na kar so ropali in plenili po hiši. Ko so vse pokradli, kar ni bilo pribitega, so vzeli voz in konja ter pobegnili preko Visle.

Zabranjena predavanja o ženskem vprašanju na Ruskem. Protestantka duhovščina v Kurlandiji je protestovala proti predavanju gospice dr. Helene Stöckerjeve o ženskem vprašanju. Gospica Stöckerjeva je že v Libavi in Rigi predavala o ženskem vprašanju. V Mitavi ji je bilo vsled protestantskega protesta zabranjeno predavanje. V Petrogradu vlada vsled te odredbe veliko ogorčenje med ženskim prebivalstvom.

Zaloigra na železniškem tiru. Predvčerajšnjim je povozil dunajski obmestni vlak krojaškega pomočnika I. Samahila. Obležal je hudo ranjen na tiru in se ni mogel dvigniti. V strahu, da ga ne povozi še drugi vlak, je potegnil v obupu nož in si zažal 12 vbodljajev v prsi, kateri pa so bili vsled njegove velike oslabljenosti jako slabi. Slednjič se mu je vendar posrečilo preobrniti se s tira na stran, kjer so nezvestnega dobili čuvaji in ga odpeljali v bolnico.

Obravnava proti Sičinskemu zopet odgojena. V četrtek se je v Lvovu pričela druga obravnava proti Vladimirju Sičinskemu, morilecu gališkega namestnika grofa Andreja Potočkega. Sičinskega zagovornik državni poslanec dr. Levickij je takoj začetkoma razprave postavil predlog, naj se proces odgodi, ker so bili porotniki izžrebani za mesec marec ne pa za april. Državni pravdnik je protestiral proti temu predlogu. Vkljub temu je sodišče zagovornikovi zahtevi ugodilo ter odgodilo obravnavo na nedoločen čas.

Leva dražil. V Berlinu je dražil neki delavec v menežariji leva. Ta se je pa nenadoma vzdignil in s taco ugrabil delavca za desno roko, katero mu je skoro popolnoma razmesaril. Prihiti so uslužbenci menežarije, ter z železnimi drogi odgnali leva od nesrečnega delavca. Prenesli so ga v bolnico, kjer bo moral izgubiti radi svoje lahkomišljenosti roko.

Z zrakoplovom na severni tečaj. Amerikanski profesor Nitzsche iz vseučilišča v Pensilvaniji je sklenil potovati v zrakoplovu od Spitzbergena na severni tečaj. Pri tej vožnji naj bi sodelovalo šest oseb. Profesor Nitzsche si želi dospeti z zrakoplovom do severnega tečaja ali ga pa

preleteti. Za to bi rabil tri zrakoplove. V vsakem bi bile dve osebe. V enem zrakoplovu bi bila prtljaga, v drugem živež in najpotrebnejši znanstveni aparati, v tretjem pa gazolin.

Preosnova Angleške armade. Angleška vlada se je nedavno bavila z zakonsko novelo vojnega ministra, radi preosnove stalne redovne armade. Cela stalna armada bi štela 500.000 mož. Po zakonski osnovi bi bilo stalno pod orožjem 300.000 mož a 200.000 bi jih bilo pridrženo k rezervi, ali vedno tako, da takoj lahko stopijo pod orožje. Ta reforma armade bo prišla še to leto pred parlament. Zvišali se bodo s tem pa tudi stroški za vzdrževanje redne vojske.

V Mehiki je zgorelo veliko poslopje, v katerem je imel parlament svoje seje za časa zasedanja. S poslopjem vred je zgorel tudi celi arhiv.

Samoumor milijarderke. V Newjorku se je usmrtila soproga Amerikanskega bogataša Lorillarda. V kopalnici je odprla plinovo svetilko, ter se vsled plina ki je napolnil kopalnico, zadušila.

Komunizem pri Veddah na Ceylonu. Narod Vedda na otoku Ceylonu izumira in zato se je znanost potrudila raziskati njihove običaje in življenje. Posebno so znamenite in zanimive sociološke razmere v katerih živi narod Vedda. Po nalogu ceylonske vlade je dr. Seligmann raziskaval te prilike njihovega življenja. Dr. Seligmann razlikuje tri vrste Vedde. Na obali stanujejo rodbine, ki so se, ponosne na svoje delo in pleme, zelo pomešale s plemenom Tamila. Potem pridejo Vedde po selih, kateri so vzeli za žene že mnogo Singalezin in zatoraj tudi niso več čisto plemo. Konečno pridejo pa pravi Vedde, kateri stanujejo po jamah in votlinah. Vedde ne stanujejo stalno na enem in istem mestu, ali vendar se ne sele pogosto. Vsaka zadruga ima svoje posebno lovišče in strogo pazi na svoje lovske pravice. Na vsakem lovišču se nahaja polno jam in votlin izdolbljenih v pečine, v katerih stanujejo Vedde. Rodbine iz jedne zadruge menjavajo vzajemno z drugo rodbino svoja prebivališča. To se godi skozi celo leto. Te velike votline so jako izvrstne za skupno bivališče. Manjše votline služijo navadno samo jedni rodbini. Ali v skupni votlini ima vsaka rodbina svoje posebno mesto, kjer člani te rodbine spe, kuhajo, jedo in kjer spravljajo in shranijo svoje imetje. Vsaka rodbina strogo pazi na to mesto. Hrana in živež se hruha skupno za vse. In sicer kuha jedna sama ženska, katera oddeli hrano vsakemu, ki pride. Zdi se, da pride ta komunizem v hrani od tod, ker se vsaka skupna votlina nahaja na skupnem lovišču. Ljudje, ki so dolgo časa bivali med Veddi, pravijo da niso nikdar opazili pri njih kakoga prepira glede jedi. Vedde so pravi kavalirji. Kadar dobe kake slaščice, jih vse porazdele med otroke. Najglavnejši posel pri Veddah je nabirati med. Pa to nabiranje je tudi pognonosno. Posebno sladki med takozvanih Bambara-bučel, se nahaja na visokih pečinah, kjer te bučelice grade svoje satovanje. V psihičnem pogledu igra samo smrt pri Veddah nekako vlogo. Pri njih se nahaja samo nekaj dekorativnih načrtov, kateri upodabljajo smrt. Vsled tega kulta smrti je nastalo med ljudstvom mnogo plesov polnih raznih pantomin.

Kaznjena francoska kolonijalna četa. Radi dogodkov v Toulonu je francoski vojni minister odstavil zapovednika druge kolonijalne divizije, generala Ferrona od tega mesta. Četrta kolonijalni polk je dal zadoščenje 111. pehotnemu polku stem, da je mimogrede izkazal čast njegovi zastavi. Potem so bile razveljavljene vse kazni, s katerimi so bili kaznovani kolonijalni vojaki.

Nova iznajdba. Na pariški akademiji sta izumila Courmont in Nogier nov način za razkuževanje pitne vode. Ta način je zelo lahek in poceni in se bo stem napravil popolen preobrat v javni higijeni. S to metodo se lahko v kratkem času razkuži velika množina vode a pri tem ne izgubi niti okusa. V vodo se potakne namreč kremenasta svetiljka napolnjena z živim srebrom, skoz katerega se spusti električni tok, kateri napravlja v svetilki neko zelenkasto luč. Žarki te luči pomore vse kužne in nezdruge mikrobe v vodi, 30—50 centimetrov naokoli od svetilke. Voda postane idealno čista. Hvalilci te nove metode trde, da se tako razkuževanje lahko uporabi v velikem obsegu, da bi se tudi lahko rabile take svetiljke v rezorvarjih mestnih vodovodov. Svetiljka je jako poceni in se lahko dolgo rabi. Ta način je veliko bolj poceni kot pa filtracije ali pa ozoniranje.

Žensko gospodarsko šolo imajo v Beyrutu. To je prva taka šola na Turškem. Ustanovil jo je kapucin o. Remy. V tej šoli se podučuje gospodinjstvo v obče, a posebej se vežbajo še notranje učenke zavoda v kuhanju in v strežbi bolnikov, šivanju in pranju prtenine. Šola je razdeljena v dva oddelka. V enem delu se uče služabnice v drugem pa bodoče gospodinjke. Te se izobražujejo tudi v domačem knjigovodstvu, v zdravljenju lahkih bolezni in v vrtnarstvu. Apostolski delegat je prevzel nad tem zavodom pokroviteljstvo in pripeljal iz Besancona na Francoskem redovnice, ki sedaj podučujejo blizu do 100 učenk praktičnega gospodinjstva.

Šolski zdravniki. Mestni svet v Bukareštu je sklenil ustanoviti pet mest za šolske zdravnike. Šolski zdravniki bodo morali pregledavati vsa javna in privatna šolska sloja, dognati zdravstveno stanje dijaštva in učiteljstva. Vsak učenec bo imel svojo zdravstveno polo. Siromašne otroke bodo zdravili zastoj. Za stariše, učitelje in učence bodo šolski zdravniki prirejali predavanja iz higijene.

Nesreča na morju. Kakor se iz Rotterdama javlja, je trčil norveški parnik „Maskot“ na potu iz Rotterdama v South Shields z nemškimi carinskimi parnikom „Margareta“, ki je bil na potu v Hamburg. „Margareta“ se je vsled poškodbe potopila. Vse moštvo se je moglo rešiti na parnik „Maskot“, kateri je bil samo malo poškodovan.

Kolera v Perziji. Po vesteh, ki so došle iz Teherana, se je pojavila kolera v Teheranu in Sabanu. Vsaki dan zahteva ta morilka približno trideset oseb. Vse dovorne ceste, po katerih se dovaža živež v mesta, so revolucijo-

narci zaprli in ne puste nikogar z živili notraj, ker hočejo izstradati mesta.

Narodno gospodarstvo.

Borza in politika. Vojna misel in vojno razpoloženje je jako slabo vplivalo na borzo. Pod tem utisom je stala borza v tem zadnjem času v taki meri, da je vplivala na tendenco že vsaka najmanjša in najneznatnejša dunajska ali belgrajska vest. Po eni vesti so se dvigale cene, po drugi pa zopet padale. Borza je postala zadnji čas prav nestrpno nervozna in v Parizu kakor tudi v Berlinu bi jim bila ljubša takojšnja vojska, kakor pa ta nejasni položaj, ki mori vse življenje na borzi. Pričakujejo, da se poživí vsa borza, kakor hitro se bo razjasnil položaj na Balkanu, pa če pride tudi slednjič do vojske, ker je borza že takorekoč pripravljena nanjo.

Zito in denarni trg. Zadnji čas je bilo vreme v Evropi jako neugodno; v južni Ameriki je letos žetev jako slabo izpadla; veliko slabše še, ko lanska. Od tam je pričakovati najmanjšega izvoza. V Argentini je žetev kakor tudi izvoz jako nazadoval. Mnogo ugodnejše se poroča iz Avstralije, katera je izvozila prošlo leto 2% mil., letos pa obljublja celih pet mil. stotov, od katerih je že tretjina na poti v Evropo. Na produkti borzi se zgode različne goljufige in sleparije. Amerikanci so mojstri v tem. Poskušajo tedne in tedne, da pritegnejo evropski žitni trg v svoj kolobar in ga puste potem na cedilu. To so naši špekulantje spoznali in so postali previdni. Dva ameriška žitna špekulanta Batten in Armour sta uprizorila celo komedijo v to svrhu. Eden žene cene kvišku, drugi pa pritiska na cene. Vedno bolj se kaže, da je ta medsebojna gonja samo navidezna. Kakor hitro bi pa opreževanje na nizke cene, takozvana baisse-spekulacija, doseglo uspeh, bi se pridružili hitro vsi severoamerikanski špekulanti svojim navideznim nasprotnikom, in evropski špekulanti bi morali plačati lep račun. Toda evropske produktne borze so postale tako previdne, da jih ni mogoče zvaliti na led. Vse tendence kažejo zitu v Evropi kvišku.

Nazadovanje avstrijskega pivovara. Dne 23. sušca je bil na Dunaju občni zbor centralnega odbora avstrijskih pivovarniških društev. Po poročilu se je zvarilo leta 1908 v Avstriji 20,370.620 hektolit. in od leta 1907 pa nazadovalo za 341.000 hektolitrov. Varenje piva je nazadovalo radi tega, ker je bil radi podražanja piva proglašen skoraj povsodi bojkot in pa radi izvanredno dobre vinske letine in sadne letine v alpskih deželah.

Avstrijski Lloyd je zaključil te dni svojo bilanco za prošlo leto. Lani je izplačal po 3% dividende, to je 18 K na vsako delnico, letos bo pa komaj po 2% dividende izplačal. Oškodoval ga je najbolj turški bojkot, gotovo več nego za 2 mil.; lansko leto spomladi je bila v vsej plovi mednarodna kriza. Tudi v vodstvu avstrijskega Lloyda je marsikaj bilo, kar ga je napravilo za vodstvo svoji nalogi neugodnega, in lahko bi rekli nezmožnega.

Pretakanje vina. Opozarjamo naše vinogradnike, da je zadnji čas, da svoja vina pretočijo. Mnogo je še vina po kleteh, ki leži od jeseni na drožeh. Ne pustimo ga dalje ležati, ker se nam ob bližajoči se toploti lahko vzdignejo droži. Pri letošnjih vinih bi bilo to zelo nevarno. Kdor nima potrebne posode, naj si jo za prvo silo izposodi pri sosedu.

Nekaj o dobivanju in o porabi gnojnice. Najdražja redilna snov je dušik in rastline ga ne morejo dobiti zlahka zadosti. Nobena druga redilna snov ne uhaja tako lahko kot ta; zato je treba, da ji povečamo največjo pozornost. Na dušiku bogata gnojnila je skalnica, ki se je prečedila skozi gnoj in ki je že deloma pokopela. Gnojnica vsebuje povprečno 1.5 od sto dušika, 4.9 od sto kalija in 0.1 od sto fosforove kisline. Seveda je odvisna vrednost gnojnice tudi od načina krmljenja. „Čim boljša krma, tem boljši gnoj.“ Dušik se nahaja v gnojnici v obliki spojin, ki jih premenijo bakterije v amonijak in solitero kislino. Da se pri tej izpremembi izguba kolikor mogoče prepreči, moramo dobivanju in oskrbovanju gnojnice posvetiti posebno skrb. Gnojnica naj se izteka iz hleva naravnost na gnojišče, kjer naj ne bode preoddaljeno od hleva. Za nastilj uporabljamo kolikor mogoče kratko slamo, ker se ta bolje napoji z gnojnilo, nego dolga. Prav dobro se sponaša kot nastilj šota, ker se napaja s tekočino in s plini, n. pr. z ogljenikovo kislino amonijakom. Šoto bi morali rabiti za nastilj povsod, kjer se dobiva po zmerni ceni. Hlevska tla morajo biti neprodirna, da se skalnica ne poizgublja. V hlevu moramo napraviti več gnojiščnih žlebov, ki naj vodijo naravnost na gnojišče. Oster duh, ki ga čutimo, ko stopimo v hleve, povzroča amonijak. Da vežemo ta plin in da razkuzimo zrak, posipajmo po hlevu superfosfat gipsa ali kajnit. Superfosfat gipsa pomnoži tudi fosforovo kislino v gnojnici. Ako hočemo gnojnico pravilno rabiti, moramo napraviti kompostne kupe (mešanec) s primerno globokimi vdrtinami, ki v nje vlivamo gnojnice. Pri prekopavanju kompostnega kupa mu lahko prisojamo zajedno tudi za gnojenje travnikov in deteljišč potrebno Tomasovo žlindro, ker dosežemo s tem dobro porazdelitev Tomasove žlindre in ker ta gnoj potem tudi hitreje učinkuje. Travniška brana nam najbolje služi v to, da porazdelimo kompost enakomerno po travniku. Z ostrim brananjem odpremo

tudi zajedno zemljo, da zamoreta lažje odstopati zrak in toplota in da se zemlja hitreje osuši in segreje.

Zabranjeno izdelovanje in prodaja fosfornih vžgalic — žveplenk. Na zadnji seji poslaniške zbornice je vlada predložila zakonsko osnovo, po kateri se zabranjuje od 1. prosinca 1912. izdelovanje, a od 1. julija istega leta pa prodaja fosfornih vžgalic — žveplenk.

Književnost in umetnost.

„Boj za slovensko vseučilišče“ je naslov knjige, ki jo je izdala te dni Slovenska dijaška zveza. Ker je knjiga pisana poljudno in vsakemu razumljivo, dasiravno je temeljito sestavljena, bode gotovo z veseljem in zanimanjem segel po njej vsak zaveden Slovenec in zavedna Slovenka. Trikrat smo že imeli Slovenci svoje vseučilišče, pa ravno tolikokrat smo ga tudi že izgubili. Toda ta naša zahteva ni nikdar potihnila in danes občutimo to svojo potrebo tem občutnejše, ker je postalo življenje v nemških vseučiliških mestih za slovenskega dijakca neznosno. Neprecenljive koristi bi imelo naše dijaštvo in ves naš narod od lastnega vseučilišča v gospodarskem, kulturnem in socialnem oziru. Spretno zavrača pisatelj vse pomisleke proti trditvam, ki se tu in tam slišijo, da bi bilo za nas vseučilišče brez pomena. Kdor kaj takega trdi, ne ve, kolikoga pomena je lastno vseučilišče za narodov napredek. Naši narodni nasprotniki nam ne privoščijo vseučilišča kot sploh nobenih slovenskih šol, ker vedo, da bi nas potem ne mogli več potujčevati kot dandanes. Toda v državi vlada dandanes ljudska volja, zato mora zahtevati tudi slovensko vseučilišče v Ljubljani vse naše slovensko ljudstvo in ne morda samo nekaj poslancev. Ves narod se mora zavzeti za to najvažnejše naše kulturno vprašanje! Zato pa naj ne bo nikogar, ki se ne bi poučil iz te knjižice o tem vprašanju! Začne naj se povsod, po vseh društvih in izven društev živahna agitacija. Združi naj se po več fantov, deklet itd. in naj skupno naroče knjigo pri Katoliški bukvarni v Ljubljani. Plačuje se po položnici Slovenske dijaške zveze, ki se priloži vsaki pošiljati. Stane pa posamezen izvod knjige 50 v, a če se naroči vsaj 10 izvodov skupno, stane en izvod le 30 v, dasi obsega knjiga celih 80 strani. Naj ne bo slovenske hiše, kjer ne bi čitali te lepe in z navdušenjem pisane knjige!

Darovi.

Za zavode šolskih sester v Celju. Zaupne osebe: Završnik Marija v Zalcu 18 K, Verhovšek Julka in Marija Polezek v Slov. Bistrici 110 K, Rojko Marija v St. Jerneju 20 K, Rižnar Katar. v Ljutomeru 17 K, Minarič Terezija v Celju 10 K, Gašper Ivana v St. Ilju pod Turj. 5 K, Križan Pavla v Vojniku 18-20 K, Gobec An. v Rogatec 5 K, Gabez Jozefa v Trnovljah pri Celju 21 K, Pšeničnik Antonija iz Studenice 15 K, Kolar Jerica iz Marenberga 28 K, Grobelnik Rozalija iz Medloga pri Celju 34 K, Križan Pavla v Vojniku 20 K, Pocaž Antonija v Pesji pri Velenji 15-40 K, Weis Mar. v Iljaševcih 4 K, Kveder Mar. v Vojniku 19 K, Avgustin Jera na Ptujski gori 12 K, Križan Pavla v Vojniku 15 K, Zemljic Neža pri Sv. Benediktu 9 K, Zadravec J. župnik pri Sv. Bolfenku 40 K, Tribuč Pavla v Mozirji 30 K, Jordan Justina v Gotovljah 34 K, Mak Franca v Levcu 6-80 K, Lukman Minka v St. Jurju pod Taborom 85 K, Križan Pavla v Vojniku 7 K, Grobelnik Roz. v Medlogu pri Celju 5 K, Brumec Elizab. v Studenicih 8 K, Lešnik Mar. v Framu 18 K, Marolt Neža v Braslovčah 28 K, Štifter Mar., Roj, Olesnik v Solčavi 24-30 K, Jamnik Mar. pri Sv. Frančišku 37 K, Korent Julija v Grižah 16 K, Rotard Julija v Framu 14 K, Rojko Mar. pri Sv. Jerneju 17-20 K, Gomzi Mar. v Ormožu 10 K, Filipič Katar. pri Mali Nodelji 12 K, Zmazek Jožef pri Sv. Križu pri Ljutomeru 18 K, Hot Ana St. Petru v Sav. dolini 61-76 K, Jančič Neža, Loka pri Zid. mostu 18 K, Čretnik Roza v Framu 7 K, Župni urad Ljubno 104 K, Lešnik Marija v Framu 10 K, Hribar Katarina v Celju 5 K, Minarič Fer. v Celju 20 K, Udje, ki so udno naravnost društvu poslali: Kuder N. v Petrovčah 4 K, Mariborski bogoslovci po č. g. Fr. Božiček 12 K, Ant. Pučnik, kapl. v Celju 10 K, igralke na Dobrovi pri Celju 10 K, Fr. Lončarič, kapl. v Trbovljah 4 K, Rat Pavel, žup. v St. Ilju 4 K, Cerjak L., provizor v Šmarji 5 K, Preskar Ana v Čadramu 4 K, Kočeli Marija v Celju 4 K, Krančič Iv., župnik v Grižah 5 K, Trece Matija, župnik v Petrovčah 10 K, Tombah Jož. žup. v St. Petru 4 K, Vlačik Rob., žup. v St. Jederti 4 K, Ratej Mir., kapl. v St. Ilju 4 K, Hrastelj Fr., dekan v Konjicah 5 K, Skorjanc Mat., žup. v St. Janžu 5 K, Kolarič Jož., žup. na Paki 10 K, Ulčnik M., žup. v Doliču 20 K, Presečnik Greg., žup. na Frankolovem 4-20 K, Dvoršak Blaž kapl. v Slivnici 4 K; po 8 K: Ulčnik Mart., žup., Repolusk Eric, žup., Vračun Fr., žup., Mohorjani v St. Ilju pod Turj., Zupane Mar. v Petrovčah, Meško Mart., župnik; po 2 K: Zdolšek Jozofa v Gaberji pri Celju, Suster Mar. v Poljčanah, Košec Jera v Celju, Legat Ana v Celju, Mirnik Mar., Želnir Neža, Belej Katar. v Celju, Ratej Mir., kaplan v St. Ilju, Cerenšek Urš. v Petrovčah, Lom Fr., žup., Atelšek Iv., kapl. v Star. trgu, Štraki Mat., župnik, Kumer K., župnik, Ogrizek Fr., župnik v Dramljah, Čížek Jos., dekan; po 1 K: Orešnik Mar. v Zalcu, Skale Marija in Kamšak Neža v Vojniku, Marko Fer. v Zalcu, Baloh Jan., Lipovšek Amal. in Kuder Ana v Petrovčah, Bukovšek Ant., kapl. na Prihovi, Janžekovič Vid, žup. v Svičini, Marija in Ana Cene v Braslovčah po 1-20 K. — Katoliško podporno društvo v Celju.

Pohištvo

Velika zaloga pohištva od najpriprostejšega do najfinejšega v vseh slojih se dobi po nižanih cenah pri

„Obrtni zadrugi mizarskih mojstrov“ v Mariboru, Grajski trg št. 3 pri črnem orlu.

Olje od motorja oddaje 100 kg. po 25 K. Tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

MALA NAZNANILA

ki se sprejemajo po **2 vin. od besede**, najmanjši znesek je 50 vinarjev.

Kdor želi pojasniti o rečeh, ki so naznanjene v inseratnem delu, naj pridene za odgovor znamko 10 vinarjev. Drugače se ne odgovori.

Dvoje stanovanj s porabo vrta se odda mirnim najemnikom. Kje posevne upravnistvo. 86

Pređa se kobila z žrebetom pri g. Mulec, pekarija, Studenci Uferstrasse št. 3. 87

Odda se fino mobilirana soba. Klavir je na razpolago. Natančneje se izve pri g. L. Sivka, Frauengasse št. 9. 88

Kupi se lep in dopro ohranjen dvokolesni otroški voziček. Ponudbe na upravn. Straže. 89

Cerkveni slikar Peter Marković

akadem. slikar v Rožeku na Koroškem

se priporoča čast. gg. duhovnikom in sl. slov. občinstvu za slikanje raznih cerkvenih slikarij, posebno altarnih in bandernih slik, križevih potov itd. vse na posebno trpežno platno in v jako stanovitnih barvah; slikam zdaj v zimskem času doma v svojem ateliju in izdelujem manjša dela, popravljam tudi umetniško stare umetne slike: za poletni čas se pa priporočam že zdaj za večja dela: za slikanje cerkva v različnih slogih. Cene po dogovoru in brez konkurence. 23

Slovenski brivec!

Prečastiti duhovščini in slavnemu občinstvu najtopleje priporočam svojo

moderno urejeno brivnico.

:: Postrežba čista, točna in solidna. ::
Izdelujem tudi lasulje in kupujem lase.

IVAN BERGLEZ, brivec

Maribor, Šolska ulica 2.

55

Trgovski učenec

iz boljše hiše in z dobrimi šolskimi spričevali, vešč slov. in nemškega jezika se takoj sprejme v

manufakturni trgovini

Joh. Grubitsch,

Maribor

Tegetthoffova cesta št. 11.

Ignac Božič

narodni krojač v Mariboru,

Tegetthoffova ulica 16, v hiši dr. Rosine

78 se priporoča slavnemu občinstvu, kakor tudi preč. duhovščini za izdelovanje vsakovrstnih oblek in talarjev po najnižji ceni. Zaloga vsakovrstnega blaga in gotovih pelerin.

V nujnih potrebah se vsakovrstna obleka v 24 urah zgotovi.

Svoji k svojim!

Urar, očalar
in zlatar

Franjo Bureš

Maribor

Tegetthoffova cesta 33.

pred kolodvorom, priporoča svojo bogato zalogo zlatnine, srebrnine, ur itd. po najnižji ceni.

Gramofone s slovenskimi ploščami, čistim in jasnim glasom iz najboljših tovarn.

10 Priznana najboljša igle za gramofone.

Popravila se točno in hitro izvršujejo.

Slovenski krojač Jakob Vezjak

v Mariboru, Šolska ulica 4

se priporoča slavnemu občinstvu za izdelovanje vsakovrstnih oblek za gospode in dečke po najnovejšem kroju. Velika zaloga vsakovrstnega :::: sukna iz domačih in tujih tovarn. :::: Izdelujejo se tudi vsakovrstne pletenine na stroje. 36

Restavracija Narodni dom v Mariboru.

Izborna kuhinja, izvrstna vina kakor: haloško, ljutomersko, dr. Thurnejev muškatelec, mozlec, vinarec, bizeljčan, konjičan itd.

Pivo iz budjeviške češke pivovarne.

Po letu udobno kegljišče. Vrtni paviljoni. Sobe za tujece.

Za obilni obisk se priporoča 37

Lojzika Leon.

Cerkveni in sobni slikar in pleskar

Franjo Horvat

MARIBOR, Kasinočasse šte. 2.

Se priporoča veleč. duhovščini in slavnemu občinstvu za slikanje cerkev, dvoran, sob, društvenih odrov, napisov na steno, deske, plošče in steklo ter za vsa v pleskarsko in slikarsko stroko spadajoča :: dela. :: 53

Postrežba točna! :: :: :: Cene nizke!

Izvrstno domače usnje :

priporoča po najnižji ceni

**Elizabeta Welle, usnjarija
v Framu.** 71

Slikar in pleskar

Franč Divjak

v MARIBORU, župnijska ulica št. 7

prevzame vsa dela dekoracijske in slikarske stroke ter se priporoča slavnemu duhovščini in cenjenemu občinstvu in izvršuje svojo obrt po najnižjih cenah.

Hotel

Pri belem volu v Celju

sredi mesta, blizu vseh uradov; za tujece 30 sob z vso ugodnostjo pri nizkih cenah, tudi mesečna stanovanja s hrano za letoviščarje; izborna kuhinja, vedno sveže pivo, različna vina; po letu senčnat vrt; vozovi v hiši vsak čas na razpolago ::

! se priporoča za obilni obisk. !

Ljudska hranilnica in posojilnica v Celju,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo,

v lastni hiši (Hotel pri belem volu) v CELJU, Graška cesta.

Poštno hranilnični račun št. 92.465. — Telefon št. 8.

Hranilne vloge se obrestujejo po 4½% brez odbitka rentnega davka.

Domači hranilniki se dajejo na dom brezplačno.

Hranilne knjižice drugih zavodov se sprejemajo kot vloge, ne da bi se obrestovanje prekinilo.

== Oskrbuje svojim članom izterjevanje njihovih terjatev. ==

Brezplačno reševanje vseh zadev. 4

Posojila na zemljišča po 5% do 5½% brez in z amortizacijo.

Posojila na zastavo vrednostnih listin.

Osební kredit na menice in v tekočem računu pod najugodnejšimi pogoji.

Konvertacija vknjiženih dolgov z najmanjšimi stroški.

Brzjaví: „Kamnoseška industrijska zadruga Celje“.

Prva južnoštajerska kamnoseška industrijska družba

Brzjaví: „Kamnoseška industrijska zadruga Celje“.

Edino narodno kamnoseško podjetje v CELJU.

Stavbena in umetna kamnoseška :: obrt s strojnim obratom. ::

Izvrševanje vseh stavbenih del: kakor stopnice, fasad, podbojev, pomolov, nastavkov itd. iz različnih kamenov in cementa. ::

Specialna delavnica in podbarski atelje za umetna cerkvena dela kakor: altarjev, obhajilnih miz, prižnic, kropilnih in krstnih kamnov itd. ::

Brušenje, puliranje in struganje kamena s stroji. ::

Mnogoštevilna zaloga nagrobnih spomenikov iz različnih marmornih vrst granitov in sijeni tov po raznovrstnih narisih in nizkih cenah.

Naprava zidanih ali betoniranih :: rodbinskih grobišč (rakov). ::

Tlakovanje cerkva, dvoran in hodnikov s šamotnim ali cementnim tlakom. ::

Izdelovanje pohištvenih plošč iz različnih najbolj idočih marmornih vrst v vseh oblikah. :: Popravljanje spomenikov, udelavanje napisov v iste. ::

Spodnještajerska ljudska posojilnica v Mariboru,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Grajski trg št. 3 v hiši gostilne pri črnem orlu (Schwarzen-Adler).

Denarni promet je tekom osem mesečnega poslovanja čez en milijon kron.

Hranilne vloge

se sprejemajo od vsakega in se obrestujejo: navadne po 4%, proti 3 mesečni odpovedi po 4 $\frac{1}{2}$ %. Obresti se pripisujejo h kapitalu 1. januarja in 1. julija vsakega leta. Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštne hranilne položnice na razpolago (šek konto 97.078). Rentni davek plača posojilnica sama.

Posojila se dajejo

le članom in sicer: na vknjižbo proti pupilarni varnosti po 4 $\frac{3}{4}$ %, na vknjižbo sploh po 5%, na vknjižbo in poroštvo po 5 $\frac{1}{4}$ % in na osebni kredit po 6%. Nadalje izposojuje na zastavo vrednostnih papirjev. Dolgove pri drugih denarnih zavodih prevzame posojilnica v svojo last proti povrnitvi gotovih stroškov, ki pa nikdar ne presegajo 7 kron. — Prošnje za vknjižbo dela posojilnica brezplačno, stranka plača le koleke.

Uradne ure

so vsako sredo in četrtek od 9. do 12. dopoldne in vsako soboto od 8 do 12 dopoldne, izvenzakonske praznike. — V uradnih urah se sprejema in izplačuje denar.

Pojasnila se dajejo

in prošnje sprejemajo vsak delavnik od 8.—12. dopoldne in od 2.—5. popoldne. 6

Posojilnica ima tudi na razpolago domače hranilne nabiralnice.

Pozor! Slovenci! Pozor!
Josip Macuh, Maribor

Stolna ulica šte. 5.

se priporoča slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini za izdelovanje vsakovrstnih oblek. Postrežba točna, cene nizke! Na razpolago je tudi velika zaloga izgotovljenih oblek po jako nizkih cenah.

Lepa plača!

Kmečka hranilnica in posojilnica v št. Lovrencu nad Mariborom razpisuje lepo darilo tistemu, ki zamore pred dvema pričama dokazati, da je gospod Jožef Schatz ali kdo drugi njegovih pristašev škodoželjno o njej govoril z namenom, njej škodovati in sploh ljudstvo od nje odvrniti!

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
Edina narodna steklarska trgovina
Fran Strupi, Celje

priporoča svojo bogato zalogo stekla, porcelana in kame-nine, vsakovrstnih šip, svetilk, ogledal in okvirov za podobice. Prevzete vse steklarske del pri cerkvah in privatnih stavbah. 2

Najnižje cene! Najsolidnejša in točna postrežba!

Na debelo.

Na drobno.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
Velikonočne razglednice!

dobijo trgovci in druge po ugodnih cenah v Trgovini tiskarne sv. Cirila, Maribor.

○ Izdelovatelj cerkvenega orodja in posode ○
Karol Tratnik, Maribor

Župnijska ulica št. 3.

se priporoča prečastiti duhovščini za naročila različnih moštanc, kelihov, ciborijev, lestencev, svečnikov, križov, itd. Staro cerkveno orodje popravljam pozlatim in posrebrim v ognju. Mnogo priznanih pisem na razpolago.

Svoji k svojim!

Svoji k svojim!

Trgovina tiskarne sv. Cirila v Mariboru, Koroška cesta šte. 5

Zastonj

se ne trzi, ampak po zmerni ceni s tiskovinami za posojilnice, ki so pri ljubljanski ali celjski zvezi, za občinske urade, za krajne šolske svete in šolska vodstva, za odvetnike, notarje, trgovce obrtnike in zasebnike in vsa društva. Krasne diplome za častne ude, zavetke in pisma s tvrdko, vizitke, vabila za društvene veselice, lepake in letake izdeluje tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

Zastonj

se ne trzi, pač pa po nizki ceni s trgovskimi knjigami, odjemalnimi knjižicami, papirnatimi vrečami, kredo, svinčniki, črnilom, peresi, tablicami, kartami za tombolo, lampijoni, papirnatimi krožniki in serviet, pismenim papirjem v mapicah in kasetah, albumi za fotografije in razglednice, spominskimi knjigami za gospodične, vsakovrstnimi razglednicami. ::::

Zastonj

se ne trzi, pa ugodno kupite podobice za molitvenike, slike v spomin na prvo sv. obhajilo, podobice sv. družine za steno z milo godbo po 15 K in 20 K, stenske slike papeža, cesarja, škofa, raznih svetnikov, rožne vence iz ribje kosti, lesa in kokosa, svetinje iz aluminija, ki nikdar ne rjavijo, škapulirje vsake vrste, križce stoječe, ki se rabijo pri :: bolnikih in križce viseče za steno. ::

Slovenci!

Vaša narodna dolžnost je, da kupujete vse manufakturno blago v trgovini, kjer je dobro in najceneje in taka je trgovska hiša na drobno in debelo

R. Stermecki, Celje

Vzorci proti vrnitvi zastonj, blago proti povzetju in čez K 20—franko po avstro-ogrskih deželah. 1

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
Za nakup priporočamo tvrdko
M. E. Šepec, Maribor
Grajski trg šte. 2

katera prodaja po najnižji ceni vsakovrstno modno blago za ženske obleke, svilnate in druge robce, vse vrste najboljše perilno blago, vsakovrstno sukno (štoffe) za moške obleke, površnike, fino sukno za talarje in salonske obleke, srajce, ovratnike, kravate, naramnice, nogavice, dežnike, obrisače, mizne prte, odeje, preproge, zastore, razni cvilih, perje za blazine itd. 7